

Štefanova ulica 2, 1501 Ljubljana

T: 01 428 40 00

F: 01 428 47 33

E: gp.mnz@gov.si

www.mnz.gov.si

Številka: 007-227/2020/186 (141-05)

Ljubljana, 13. 7. 2023

EVA

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE

Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Poročilo delovne skupine o izvajanju Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2019–2023 za leto 2022 – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) v povezavi s 7. poglavjem Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2019–2023 (Uradni list RS, št. 43/19) je Vlada Republike Slovenije na seji, dne ... pod točko ... sprejela naslednji

SKLEP

1. Vlada Republike Slovenije je obravnavala Poročilo o izvajanju Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2019–2023 za leto 2022 in ga pošlje Državnemu zboru Republike Slovenije.
2. Vlada Republike Slovenije nalaga ministrstvu, naj nemudoma sprejmejo vse potrebne ukrepe in dejavnosti za izvedbo strategij oziroma programov, ki niso bili pravočasno izvedeni.

Številka:

V Ljubljani, dne

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka vlade

Priloga:

- Poročilo o izvajanju Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2019–2023 za leto 2022

Prejmejo:

- vsa ministrstva,
- Urad Vlade Republike Slovenije za informacijsko varnost,
- Slovenska obveščevalno-varnostna agencija,

<ul style="list-style-type: none"> – Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije, – Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, – Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo, – Generalni sekretariat Vlade Republike Slovenije. 		
2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:		
/		
3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:		
– dr. Gregor Hudrič, v. d. generalnega direktorja, Direktorat za policijo in druge varnostne naloge		
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:		
Pri pripravi dela ali celotnega gradiva so sodelovali predstavniki Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru.		
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:		
– Boštjan Poklukar, minister za notranje zadeve		
5. Kratak povzetek gradiva:		
<p>Resolucijo o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2019–2023 (ReNPPZK 19–23) (v nadaljnjem besedilu: Resolucija) je 20. 6. 2019 sprejel Državni zbor Republike Slovenije. Resolucija je bila objavljena v Uradnem listu RS, št. 43/19.</p> <p>V Resoluciji je v 7. poglavju določeno »spremljanje izvajanja resolucije«. Na podlagi določila Resolucije je Vlada Republike Slovenije na 48. redni seji dne 17. 10. 2019 sprejela sklep o ustanovitvi Medresorske delovne skupine za koordinacijo in nadzor nad izvajanjem Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2019–2023. Delovna skupina najmanj enkrat letno pripravi poročilo o izvajanju Resolucije z vidika izvajanja strategij in programov. Resolucija določa, da Vlada Republike Slovenije najmanj enkrat letno obravnava poročilo delovne skupine o izvajanju resolucije glede izvajanja strategij in programov.</p> <p>V Resoluciji so določene strategije oziroma programi, ki se izvajajo v posameznem letu ali daljšem obdobju. Ministrstvo za notranje zadeve je na podlagi poročil resornih ministrstev in drugih subjektov, ki so nosilci posameznih ukrepov in aktivnosti, pripravilo celovito poročilo o izvajanju Resolucije v letu 2022.</p> <p>Za doseg ciljev je bilo v letu 2022 načrtovanih 39 strategij oziroma programov, od tega jih je 31 stalnih in se bodo dejavnosti nadaljevale tudi v letu 2023. Od načrtovanih 39 strategij oziroma programov v letu 2022 jih je bilo uresničenih 26 in delno uresničenih 11, dve strategiji pa nista bili uresničeni.</p>		
6. Presoja posledic za:		
a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	NE
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR: (Samo če izberete DA pod točko 6.a.)		

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1		
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV:				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje):				
– prihodkov državnega proračuna in občinskih proračunov,				
– odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov,				
– obveznosti za druga javnofinančna sredstva (drugi viri), ki niso načrtovana na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov.				

II. Finančne posledice za državni proračun

Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Navedejo se proračunski uporabnik, ki financira projekt oziroma ukrep; projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in proračunske postavke (kot proračunski vir financiranja), na katerih so v celoti ali delno zagotovljene pravice porabe (v tem primeru je nujna povezava s točko II.b). Pri uvrstitvi novega projekta oziroma ukrepa v načrt razvojnih programov se navedejo:

- proračunski uporabnik, ki bo financiral novi projekt oziroma ukrep,
- projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in
- proračunske postavke.

Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi.

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Navedejo se proračunski uporabniki, sprejeti (veljavni) ukrepi oziroma projekti, ki jih proračunski uporabnik izvaja, in proračunske postavke tega proračunskega uporabnika, ki so v dinamiki teh projektov oziroma ukrepov ter s katerih se bodo s prerazporeditvijo zagotovile pravice porabe za dodatne aktivnosti pri obstoječih projektih oziroma ukrepih ali novih projektih oziroma ukrepih, navedenih v točki II.a.

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

Poročilo o izvajanju Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za leto 2022 nima finančnih posledic za državni proračun in druga javnofinančna sredstva.

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:

- pristojnosti občin,
- delovanje občin,
- financiranje občin.

NE

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:

- Skupnosti občin Slovenije SOS: NE
- Združenju občin Slovenije ZOS: NE
- Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:

NE

Narava gradiva, glede na vsebino, ne predvideva sodelovanja javnosti.

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:

NE

11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:

NE

Boštjan Poklukar
minister

Priloge:

- Predlog sklepa Vlade Republike Slovenije
- Poročilo o izvajanju Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2019–2023 za leto 2022

PRILOGA:

Številka:

V Ljubljani, dne

Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) v povezavi s 7. poglavjem Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2019–2023 (Uradni list RS, št. 43/19) je Vlada Republike Slovenije na seji, dne ... pod točko ... sprejela naslednji

SKLEP

3. Vlada Republike Slovenije je obravnavala Poročilo o izvajanju Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2019–2023 za leto 2022 in ga pošlje Državnemu zboru Republike Slovenije.
4. Vlada Republike Slovenije nalaga ministrstvu, naj nemudoma sprejmejo vse potrebne ukrepe in dejavnosti za izvedbo strategij oziroma programov, ki niso bili pravočasno izvedeni.

Številka:

V Ljubljani, dne

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka vlade

Priloga:

- Poročilo o izvajanju Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2019–2023 za leto 2022

Prejmejo:

- vsa ministrstva,
- Urad Vlade Republike Slovenije za informacijsko varnost,
- Slovenska obveščevalno-varnostna agencija,
- Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije,
- Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo,
- Generalni sekretariat Vlade Republike Slovenije.

PRILOGA (jedro gradiva):

**Poročilo o izvajanju
Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja in
zatiranja kriminalitete za obdobje 2019–2023
za leto 2022**

VSEBINA

UVOD	1
DOSEGA CILJEV, OPREDELJENIH PO PODROČJIH IZ RESOLUCIJE	2
Varnost v lokalnih skupnostih	3
Nasilje	4
Javno spodbujanje sovraštva in nestrpnosti – sovražni govor	16
Korupcija in zaščita javnih sredstev	19
Ogrožanje javnega zdravja	22
Informacijska varnost	25
Ogroženost Republike Slovenije zaradi radikalizacije, ekstremnega nasilja in terorizma	31
Ogroženost Republike Slovenije zaradi hudih in organiziranih oblik kriminalitete	35

UVOD

Državni zbor Republike Slovenije je na seji 20. junija 2019 sprejel Resolucijo o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2019–2023 (ReNPPZK 19–23; v nadaljnjem besedilu: resolucija), ki je bila objavljena v Uradnem listu RS, št. 43/19.

Osrednji cilj resolucije je učinkovito oblikovati in izvajati politiko preprečevanja in zatiranja kriminalitete oziroma zagotavljati tako družbeno okolje, ki bo dolgoročno vplivalo na zmanjšanje kriminalitete, zagotavljalo varnost, bivanje in delo v varnem okolju, ter na podlagi predlaganih ukrepov doseči tako družbeno stanje, da bi se ljudje počutili varne.

V resoluciji so opredeljeni cilji, ki jih želimo doseči, in konkretne strategije oziroma programi za uresničitev postavljenih ciljev.

Vlada Republike Slovenije je 17. oktobra 2019 za spremljanje učinkovitosti izvajanja programov in strategij iz resolucije, usklajevanja dela nosilcev in sodelujočih pri pripravi in izvajanju strategij in programov ter za pripravo letnega poročila o uspešnosti izvajanja resolucije ustanovila Medresorsko delovno skupino za koordinacijo in nadzor nad izvajanjem Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2019–2023 (v nadaljnjem besedilu: delovna skupina). V njej sodelujejo predstavniki ministrstev in drugih organov, ki med svojimi pristojnostmi in nalogami delujejo na področju preprečevanja in zatiranja kriminalitete.

V šestem poglavju resolucije so opredeljene strategije oziroma programi za uresničitev postavljenega cilja in nosilci, pristojni za uresničevanje načrtovanih dejavnosti. Nosilci strategij oziroma programov so poročali o izvajanju nalog v letu 2022. Delovna skupina, ki jo vodi predstavnik ministrstva za notranje zadeve, je pripravila poročilo za preteklo leto.

V resoluciji je določeno, da Vlada Republike Slovenije najmanj enkrat letno obravnava poročilo delovne skupine o izvajanju resolucije glede izvajanja strategij in programov ter ga predloži Državnemu zboru Republike Slovenije.

DOSEGA CILJEV, OPREDELJENIH PO PODROČJIH IZ RESOLUCIJE

V resoluciji je opredeljenih devet vsebinskih področij preprečevanja in zatiranja kriminalitete. Ta so:

- varnost v lokalnih skupnostih,
- nasilje,
- javno spodbujanje sovraštva in nestrpnosti – sovražni govor,
- gospodarska kriminaliteta pri varovanju finančnih interesov v Republiki Sloveniji in Evropski uniji,
- korupcija in zaščita javnih sredstev,
- ogrožanje javnega zdravja,
- informacijska varnost,
- ogroženost Republike Slovenije zaradi radikalizacije, ekstremnega nasilja in terorizma,
- ogroženost Republike Slovenije zaradi hudih in organiziranih oblik kriminalitete.

Znotraj področij je skupno oblikovanih 45 posameznih strategij oziroma programov. Številne strategije in programi iz resolucije so se večinoma izvajali uspešno, nekateri kot redna dejavnost na področjih, ki so v pristojnosti posameznih ministrstev. Kljub prizadevanjem pristojnih za izvedbo programov posamezni programi niso bili izvedeni, dejavnosti za njihovo izvedbo pa so bile prenesene v naslednje leto. Za doseg ciljev je bilo v letu 2022 načrtovanih 39 strategij oziroma programov, od tega jih je 31 stalnih in se bodo dejavnosti nadaljevale tudi v letu 2023. Od načrtovanih 39 strategij oziroma programov v letu 2022 jih je bilo uresničenih 26 in delno uresničenih 11, dve strategiji pa nista bili uresničeni.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o državni upravi (Uradni list RS, št. 18/23) je v skladu z Zakonom o spremembah Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 163/22) določil nova ministrstva, spremembe pri nazivih posameznih ministrstev in združevanje oziroma razdruževanje posameznih resorjev oziroma prenos pristojnosti med ministrstvi; to je močno vplivalo tudi na delo delovne skupine, saj so se spremenile tudi pristojnosti nosilcev pri določenih programih/strategijah.

V nadaljevanju je pripravljeno poročilo o izvajanju strategij oziroma programov, ki so bili v resoluciji predvideni za leto 2022, ter programov, katerih izvedba je bila predvidena v preteklih letih, vendar niso bili izvedeni oziroma je bila njihova izvedba prestavljena v leto 2022. Oštevilčenje posameznih programov je zaradi lažje preglednosti povzeto iz resolucije.

Varnost v lokalnih skupnostih

6.1.4.1 Varnost v lokalnih skupnostih

Ključne dejavnosti/ukrepi

Pobude policije lokalnim skupnostim za ustanovitev varnostnih svetov in proaktivno delovanje, učinkovito reševanje varnostnih problemov, sodelovanje z državljani in predstavniki lokalne skupnosti pri preventivnih projektih, večja vidnost in okrepljena prisotnost policistov v lokalni skupnosti, usklajevanje občinskih programov varnosti z lokalno skupnostjo, izvajanje, določenih v protokolih o sodelovanju z občinskimi redarstvi, profesionalno opravljanje nalog in odnos do ljudi, načrtno in sistemsko usposabljanje policistov na tem področju.

Nosilec:

- **Ministrstvo za notranje zadeve – Policija.**

Sodelujoči:

- vodstva samoupravnih lokalnih skupnosti – župani in občinski sveti;
- Skupnost občin Slovenije;
- Združenje občin Slovenije;
- Združenje mestnih občin Slovenije;
- državljani in preostala civilna združenja z javnim interesom.

Rok za izvedbo:

- stalna naloga.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- število vsebinsko kakovostnih in dobrih rešitev ter praks pri delu v skupnostih;
- število prenesenih dobrih praks v druge regionalne in lokalne enote policije;
- število pritožb zoper delo policistov;
- število preventivnih aktivnosti skupaj s predstavniki lokalne skupnosti in vsebina izvedenih nalog.

Opis izvedbe: izvedeno

Policija je na svoji spletni strani posodobila sezname vodij policijskih okolišev, varnostnih svetov in predstavljene preventivne projekte.

Izvedla je tri vsebinsko kakovostne in dobre rešitve pri delu v skupnosti:

- Za boljšo dostopnost do policijskih storitev in večjo vidnost policijskega dela ter pristni stik z ljudmi je še naprej izvajala projekt Mobilna policijska postaja. Obe mobilni policijski postaji sta bili v letu 2022 skupno v uporabi 730 koledarskih dni oziroma 82,1 odstotka celotnega leta. Od izbruha vojne v Ukrajini do poletja 2022 sta se mobilni policijski postaji uporabljali izključno na območju Policijske uprave Murska Sobota kot pomoč pri evidentiranju prosilcev za mednarodno zaščito in prosilcev za začasno zaščito razseljenih oseb, predvsem državljanov Ukrajine, od jeseni 2022 pa se ena od njiju uporablja izključno na območju Policijske uprave Koper, kot pomoč pri obravnavi prosilcev za mednarodno zaščito v Sloveniji, ki so samovoljno zapustili azilni dom z namenom potovanja iz Slovenije v zahodno Evropo.
- V osnovnih šolah je nadaljevala izvajanje projektov Varno na poti v šolo in domov ter Policist Leon svetuje.
- Pred začetkom poletne turistične sezone je izdelala QR kodo za mobilne telefonske aparate, ki so jih slovenski policisti, ki so opravljali delo skupaj s hrvaškimi kolegi na hrvaški obali, pa tudi v Sloveniji, lahko ponudili slovenskim turistom, če so iskali informacije o nasvetih slovenske policije. Ker mnogi ob obali ne nosijo s seboj mobilnih telefonov, je policija QR kodo natisnila še na vizitke, ki jih policisti lažje nosijo s seboj. Ker se je taka oblika dela izkazala za dobro, je policija v nadaljevanju leta izdelala še več vizitk s QR kodo, ki na eni strani napotujejo na spletno stran policije, na drugi strani pa imajo motive dejavnosti slovenske policije.
- Konec leta ji je uspelo nabaviti še pet novih policijskih maskot, in sicer tri policiste Leone in dve policistki Piki. Tako ima policija zdaj enajst policijskih maskot, in sicer devet novejših (pet Leonov in štiri Pike) in dve starejši – Leona in Piko, ki ju bo v letu 2023 »upokojila«. Skupaj s proizvajalcem maskot so usposobili dodatno število animatorjev.

Vse štiri zgoraj opisane dobre prakse so prenesli v druge regionalne in lokalne enote policije.

V letu 2022 je bilo vloženi 534 pritožb zoper delo policistov, v letu 2021 476, v letu 2020 466, v letu 2019 pa 360.

Policisti so v letu 2022 izvedli 12.327 dejavnosti s področja preventivnega in policijskega dela v skupnosti, s čimer se je trend izvedenih dejavnosti znova obrnil v pozitivno smer. Po nekaj letih je število dejavnosti s tega področja preseglo desetletno povprečje (11.817), še dodatno pa je preseglo povprečje zadnjih petih let (10.874). Število izvedenih dejavnosti je tako najvišje v zadnjih petih letih in je znova na ravni iz let 2015, 2016 in 2017. K temu je zagotovo pripomoglo dejstvo, da so se opustili ukrepi za preprečevanje širjenja SARS-CoV-2 in da so policisti preventivne kampanje znova izvajali neposredno, osebno.

Predstavniki policije so 8. in 9. junija 2022 v Laškem sodelovali na tradicionalni 23. konferenci Dnevi varstvoslovja, ki jo je organizirala Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru, 6. decembra 2022 pa v Celju na 8. nacionalni konferenci Varnost v lokalnih skupnostih, ki jo je prav tako organizirala Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru, skupaj z Občino Celje in ob podpori policije.

6.1.4.2 Analiza uspešnosti izvajanja 35. člena o organiziranosti in delu v policiji

Ključne dejavnosti/ukrepi

35. člen Zakona o organiziranosti in delu v policiji (Uradni list RS, št. 15/13, 11/14, 86/15, 77/16, 77/17, 36/19, 66/19 – ZDZ, 200/20 in 172/21) določa, da policijske uprave in območne policijske postaje znotraj svojih pristojnosti sodelujejo z organi samoupravnih lokalnih skupnosti na področjih, ki se nanašajo na izboljšanje varnosti v samoupravni lokalni skupnosti. V anketi bodo tudi vprašani o njihovih predlogih za izboljšanje sodelovanja.

Nosilec:

- **Ministrstvo za notranje zadeve – Policija.**

Sodelujoči:

- vodstva samoupravnih lokalnih skupnosti – župani in občinski sveti;
- Skupnost občin Slovenije;
- Združenje občin Slovenije;
- Združenje mestnih občin Slovenije.

Rok za izvedbo:

- 31. december 2019.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- izdelana analiza.

Opis izvedbe: izvedeno

Zaradi ukrepov za omejevanje epidemije covid-19 anketa javnega mnenja ni bila opravljena, posledično ni bila izdelana niti analiza, saj ta zahteva izvedbo ankete na terenu. Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru namerava raziskavo dokončati do leta 2024.

Nasilje

6.2.4.1 V programih vrtcev in šol je treba izvajati vsebine, povezane s prepoznavanjem in preprečevanjem nasilja

Ključne dejavnosti/ukrepi

Vsebine za ozaveščanje otrok in mladih o problematiki nasilja bodo povečale občutljivost vprašanja temeljnih človekovih pravic posameznika. Pri tem je treba urediti tudi izmenjavo dobrih praks med vrtci in šolami ter izkoristiti različne možnosti, ki jih vzgojno-izobraževalni programi ponujajo za izvajanje vsebin/programov, ki prispevajo k prepoznavanju in preprečevanju vseh oblik nasilja.

Nosilec:

- **Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje).**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za notranje zadeve – Policija;

- centri za socialno delo;
- Ministrstvo za zdravje.

Rok za izvedbo:

- stalna naloga.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- število letnih aktivnosti, povezanih s prepoznavanjem in preprečevanjem nasilja.

Opis izvedbe: izvedeno

- Vsebine so zajete v vrtčevskih kurikulumih.
- Policisti na policijskih postajah in policijskih upravah so se odzvali na povabila vodstev vzgojno-izobraževalnih institucij za predavanja in delavnice s starši, zaposlenimi in otroki na temo nasilja in zlorab nad otroki.

6.2.4.2 Nadaljevanje aktivnosti za ozaveščanje ali preventivo pri prepoznavi in ukrepanju ob zaznavi nasilja v vzgojno-izobraževalnih zavodih (VIZ) med ravnatelji, strokovnimi delavci, predstavniki sindikalnih združenj in starševskih aktivih v teh zavodih

Ključne dejavnosti/ukrepi

Izvajanje postopkov in aktivnosti, predvidenih v Pravilniku o obravnavanju nasilja v družini za vzgojno-izobraževalne zavode ter v Navodilih za obravnavo medvrstniškega nasilja v vzgojno-izobraževalnih zavodih.

Nosilec:

- **Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje).**

Sodelujoči:

- centri za socialno delo;
- Ministrstvo za notranje zadeve – Policija;
- Ministrstvo za zdravje.

Rok za izvedbo:

- stalna naloga.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- število in vrsta aktivnosti.

Opis izvedbe: izvedeno

Za vzgojno-izobraževalne zavode velja Protokol ob zaznavi in za obravnavo medvrstniškega nasilja v vzgojno-izobraževalnih zavodih. Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje ga sprti posodablja skladno z novimi spoznanji. Številne dejavnosti izvaja na strokovnih srečanjih z vodstvi vzgojno-izobraževalnih zavodov, na usposabljanjih in izobraževanjih na temo prepoznavanja in preprečevanja medvrstniškega nasilja ter z okrožnicami vrtcem in šolam.

Na povabilo Zavoda Republike Slovenije za šolstvo in Inšpektorata Republike Slovenije za šolstvo so v Policiji oktobra izvedli predavanje na temo prepoznavanja in obravnave nasilja v vrtcih za ravnatelje vrtcev, v novembru pa za ravnatelje osnovnih in srednjih šol. Na predavanju so se udeleženci najprej spoznali s pojmom nasilja v družini, zanemarjanja mladoletne osebe ter medvrstniškega nasilja in spolnih zlorab, nato pa so jim bili predstavljeni konkretni postopki ob zaznavi nasilja in zlorab nad otrokom ter njihove pristojnosti/odgovornost. Na srečanju so se seznanili tudi z osnovami vodenja razgovora z otrokom, ki je žrtev nasilja in zlorab.

6.2.4.3 Krepitev kompetenc strokovnih delavcev

Ključne dejavnosti/ukrepi

Nadaljevati izvajanje programov za nadaljnje strokovno usposabljanje strokovnih delavcev in vseh zaposlenih za razpoznavanje in obvladovanje različnih oblik nasilja v vrtcu in šoli, vključno z znanji o enakosti med ženskami in moškimi.

Nosilec:

- **Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje).**

Sodelujoči:

- prijavitelji, ki izpolnjujejo pogoje, skladne s Pravilnikom o izboru in sofinanciranju programov nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju.

Rok za izvedbo:

- stalna naloga.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- število vključenih strokovnih delavcev;
- število programov.

Opis izvedbe: izvedeno

Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje stalno omogoča programe strokovnega usposabljanja za zaposlene v vzgojno-izobraževalnih zavodih.

6.2.4.4 Oblikovanje predloga mreže institucij za podporo šolam

Ključne dejavnosti/ukrepi

Izdelati je treba predlog mreže različnih specializiranih institucij, katerih strokovno znanje je nujno za uspešno delo v šolah (svetovalni centri za mladostnike, centri za socialno delo, zdravstvene ustanove ipd.), opredeliti načine in oblike sodelovanja (protokol) ter zagotoviti ustrezna sredstva za izvajanje dogovorjenih nalog.

Nosilec:

- **Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje).**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za zdravje;
- Ministrstvo za notranje zadeve – Policija;
- Svetovalni center;
- centri za socialno delo.

Rok za izvedbo:

- 2020.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- razvit predlog mreže institucij za podporo vzgojno-izobraževalnim zavodom.

Opis izvedbe: neizvedeno

Predlog mreže bo obravnavala medresorska delovna skupina za proučitev učinkovitosti obravnave vseh vrst nasilja.

6.2.4.5 Priprava podpornih gradiv za dvig socialnih kompetenc

Ključne dejavnosti/ukrepi

Zagotavljati je treba strokovna gradiva za učitelje in otroke za izvajanje vsebin/programov, ki prispevajo h krepitvi socialnih kompetenc ter prepoznavanju in obvladovanju nasilja, vključno z znanji o enakosti med ženskami in moškimi.

Nosilec:

- **Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje).**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti;
- Ministrstvo za notranje zadeve – Policija;
- Ministrstvo za zdravje.

Rok za izvedbo:

- stalna naloga.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- priprava kakovostnih in dostopnih gradiv za učitelje in otroke.

Opis izvedbe: izvedeno

Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje pripravlja in javno objavlja gradiva za krepitev strokovnih kompetenc in prepoznavanja ter preprečevanja nasilja v vzgojno-izobraževalnih zavodih.

6.2.4.6 Zmanjšanje tvegane in škodljive rabe alkohola ter števila uporabnikov vseh prepovedanih drog

Ključne dejavnosti/ukrepi

Vsebine za ozaveščanje o posledicah rabe alkohola oziroma prepovedanih drog in novih psihoaktivnih snovi ter o povezavi med rabo alkohola oziroma prepovedanih drog in novih psihoaktivnih snovi ter nasiljem. Aktivnosti bodo usmerjene v izvajanje programov znotraj mreže socialnovarstvenih programov, namenjenih zmanjševanju tveganega in škodljivega pitja alkohola, ter v ozaveščanje javnosti o škodljivosti pitja alkohola oziroma uporabe prepovedanih drog in novih psihoaktivnih snovi. Usmerjene bodo tudi v izvajanje socialnovarstvenih programov za zmanjševanje rabe vseh prepovedanih drog in novih psihoaktivnih snovi ter vključevanje tem o zasvojenosti v izobraževanja za strokovne delavce, ki se ukvarjajo z nasiljem v družini.

Nosilca:

- **Ministrstvo za zdravje;**
- **Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje);
- Ministrstvo za notranje zadeve – Policija;
- Univerza v Ljubljani;
- Univerza v Mariboru;
- nevladne organizacije.

Rok za izvedbo:

- stalna naloga.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- število preventivnih programov, programov zdravljenja, socialne rehabilitacije in reintegracije v družbo;
- število uporabnikov, vključenih v programe zdravstvenih ustanov, in uporabnikov, vključenih v socialno rehabilitacijo (prepovedane droge, alkohol ipd.);
- število izvedenih izobraževanj in posvetov.

Opis izvedbe: izvedeno

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Republike Slovenije je na področju zasvojenosti v letu 2022 sofinanciralo 33 socialnovarstvenih programov (5.582.096,09 EUR).

Število mest neposredne pomoči oziroma število uporabnikov, vključenih v programe zdravstvenih ustanov, in uporabnikov, vključenih v socialno rehabilitacijo (prepovedane droge, alkohol in podobno), je 160.

Je pa ob upoštevanju nespremenjenih razpoložljivih mest v letu 2022 zaznana zmanjšanje skupnega števila uporabnikov neposredne pomoči. Prav tako niso bila izvedena izobraževanja in posveti na to temo.

V okviru večletnega (2019–2022) javnega razpisa s področja javnega zdravja Ministrstvo za zdravje Republike Slovenije sofinancira programe zmanjševanja tvegane in škodljive rabe alkohola in prepovedanih drog. Programe izvajajo nevladne organizacije v sodelovanju s strokovnimi institucijami v lokalnih okoljih in vključujejo tako preventivne dejavnosti kot programe pomoči. Poseben vsebinski sklop je namenjen povezovanju različnih pomembnih akterjev na področju politike omejevanja rabe alkohola s ciljem, da prispevajo k zmanjšanju tveganega in škodljivega pitja alkohola. Drugi del pa pokriva sofinanciranje različnih programov nevladnih organizacij s področja preprečevanja rabe drog, s področja zmanjševanja škode in s področja celovite obravnave uporabnikov drog in njihovih svojcev.

Fakulteta za farmacijo Univerze v Ljubljani je od aprila do junija 2021 izvajala raziskavo o uporabi novih psihoaktivnih snovi, v kateri je sodelovalo 319 študentov slovenskih univerz. O uporabi sintetičnih kanabinoidov je poročalo 7,9 odstotka anketiranih, najpogosteje uporabljena sintetična kanabinoida sta bila AM-2210 in MDMB4en-PINACA. 1,6 odstotka anketiranih je poročalo, da so že kdaj v življenju uporabili katerega od sintetičnih katinonov, najbolj razširjena katinona sta 3-MMC in 4-MMC. O uporabi drugih novih psihoaktivnih snovi je poročalo 5,3 odstotka anketiranih, najpogosteje so poročali o uporabi ketamina.

Raziskava Z zdravjem povezana vedenja med udeleženci programa Projektno učenje mlajših odraslih, ki jo je leta 2020 izvedel Nacionalni inštitut za javno zdravje, je pokazala, da je 59,3 odstotka

uporabnikov programa PUMO že kdaj v življenju uporabilo konopljo; med fanti (67,7 odstotka) je bila razširjenost uporabe višja kot med dekleti (49 odstotkov).

V raziskavi o vsebnosti drog v odpadnih vodah, ki jo je izvedel Institut Jožef Stefan v letu 2021, je sodelovalo šest občin, in sicer Ljubljana, Maribor, Domžale-Kamnik, Koper, Novo mesto in Velenje. Analiza vzorcev je pokazala, da je bila uporaba konoplje in metamfetamina najvišja v Ljubljani, uporaba amfetamina in MDMA je bila najvišja v Velenju, uporaba kokaina pa je bila najvišja v Kopru. Podatki za zadnjih tri do pet let pa kažejo, da se je v Ljubljani zmanjšala uporaba kokaina, amfetamina in MDMA, medtem ko se je v Mariboru povečala uporaba konoplje, v Domžalah in Kamniku pa se je povečala uporaba konoplje in kokaina.

V letu 2022 je Policija v sklopu intenziviranega medinstitucionalnega sodelovanja organizirala več strokovnih posvetov s področja zmanjševanja kriminalitete povezane s prepovedano drogo, ki so bili namenjeni policistom in kriminalistom. Policisti in kriminalisti so bili redno obveščeni o novostih in trendih v Sloveniji in v svetu povezanih z uporabo prepovedanih drog in novih psihoaktivnih snovi.

6.2.4.7 Krepitev univerzalnih, selektivnih, indiciranih in okoljskih preventivnih dejavnosti za preprečevanje uporabe drog in zmanjševanje z njo povezane kriminalitete

Ključne dejavnosti/ukrepi

Preventivna dejavnost mora biti usmerjena univerzalno na celotno populacijo in selektivno na ranljive skupine, katerih pripadniki bi lahko zaradi različnih dejavnikov tveganja začeli zlorabljati droge. Z osredotočanjem intervencij na ogrožene skupine in posameznike s ciljem zadovoljevati njihove konkretne potrebe se poveča verjetnost, da bo intervencija uspešna. Indicirana preventiva je usmerjena na posameznike, pri katerih je zaznano povečano tveganje za razvoj zasvojenosti v poznejšem življenju. Namena indicirane preventive sta zgodnja prepoznavna in ciljna obravnava posameznikov. Preventivni programi potekajo na lokalni in državni ravni.

Nosilec:

- **Ministrstvo za zdravje.**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti;
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje);
- Ministrstvo za notranje zadeve – Policija;
- Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke;
- nevladne organizacije;
- samoupravne lokalne skupnosti.

Rok za izvedbo:

- stalna dejavnost.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- število preventivnih programov za preprečevanje uporabe prepovedanih drog in novih psihoaktivnih snovi ter zasvojenosti z njimi za različne ciljne skupine, še zlasti v šolah in drugih okoljih;
- zagotavljanje sprotnega in doslednega obveščanja o pojavu novih psihoaktivnih snovi.

Opis izvedbe: izvedeno

V letu 2021 so predstavniki Inštituta za nutricionistiko, Inštituta Jožef Stefan, Zveze potrošnikov Slovenije in Nacionalnega inštituta za javno zdravje predstavili nadgradnjo aplikacije Veškajješ, v katero so dodali podatke o alkoholnih pijačah oziroma o njihovi energijski vrednosti z namenom ozaveščanja prebivalcev. Poleg energijskih vrednosti so v aplikacijo vgrajena tudi javnozdravstvena sporočila o škodljivosti alkohola.

Preventivne intervencije na prizoriščih nočnega življenja je izvajala večinoma nevladna organizacija Združenje DrugArt. V ta sklop dejavnosti spadajo medvrstniško ozaveščanje na glasbenih dogodkih, projekt After taxi z deljenjem kuponov za brezplačno vožnjo s taksijem z namenom preprečevanja vožnje pod vplivom alkohola in drog, testiranje drog, promocija varnejše spolnosti med moškimi, ki imajo spolne odnose z moškimi (MSM), in splošno populacijo.

Med programe, ki so osredotočeni na preprečevanje uporabe psihoaktivnih snovi, se uvrščajo Izštekani in Effekt, ki ju izvaja Inštitut Utrip, ter program Martin Krpan Mladinske zveze Brez izgovora. V program

Izštekan je bilo v šolskem letu 2021/22 vključenih približno 400 učencev iz 11 osnovnih šol, program Effekt pa se je zaradi epidemije covid-19 izvajal v zelo okrnjenem obsegu, in sicer v štirih šolah.

Inštitut Utrip izvaja program Communities that Care v šestih lokalnih skupnostih, in sicer v Škofji Loki, Borovnici, Ankaranu, Tolminu, Radljah ob Dravi in Krškem. V Občini Koper se je Koordinativna skupina za preventivo vključila v dejavno spremljanje štirih rizičnih mladostnikov, starih od 14 do 17 let, ki so se soočali z različnimi stiskami. Pripravili so tudi izobraževanje o samomorilni ogroženosti mladostnikov in staršev, spremljali počutje mladih ob drugem valu epidemije covid-19, v dveh osnovnih šolah v Izoli in Kopru so uvedli izvajanje programov Izštekan in Effekt, v Izoli so izvedli program Krepitev družin, dnevni terenski program Žoga skače pa so izvajali v Izoli in Kopru.

V letu 2022 je Policija v sodelovanju z Nacionalnim inštitutom za javno zdravje izvedla strokovni posvet o preventivi na področju prepovedanih drog, ki je bil namenjen policistom in kriminalistom. Policija je prepoznala pomembnost sledenja novim strokovnim smernicam in pristopom na področju preventivnih dejavnosti. Predstavniki Nacionalnega inštituta za javno zdravje so predstavili najnovejše smernice pri izvajanju preventivne dejavnosti glede zmanjševanja uporabe prepovedanih drog med otroci in mladostniki, kjer je bil med drugimi novostmi tudi poudarek na ciljno usmerjenem delu in komuniciranju.

V letu 2022 je policija aktivno sodelovala v Sistemu za zgodnje opozarjanje na pojav novih psihoaktivnih snovi. V okviru sistema je Nacionalni forenzični laboratorij zaznal 87 novih psihoaktivnih snovi. O pojavu novih psihoaktivnih snovi so bili sprotno obveščeni tudi policisti in kriminalisti.

6.2.4.8 Učinkovito medinstitucionalno sodelovanje, izobraževanje in usposabljanje strokovnih delavcev

Ključne dejavnosti/ukrepi

Z učinkovitim medinstitucionalnim sodelovanjem in ozaveščenimi, strokovno usposobljenimi svetovalci, ki pridejo v stik z žrtvijo ali povzročitelji nasilja, bodo ukrepi za preprečevanje nasilja in s tem kaznivih dejanj oziroma kaznivih ravnanj učinkovitejši in medinstitucionalno usklajeni. Usklajenost se dosega na več načinov, in sicer s skupnimi medinstitucionalnimi izobraževanji in strokovnimi posveti, s pripravo skupnih smernic in protokolov za delovanje, pripravo skupnih strateških dokumentov ter razvijanjem medresorskih projektov in programov. Usposabljanja morajo biti kontinuirana, periodična, tako da se vanje vključuje kar največ različnih institucij, vključujoč zaposlene v policiji, pravosodju, osebje v zaporih in novoustanovljenih probacijskih službah, zaposlene v zdravstvenem, socialnem in izobraževalnem sektorju itd. Vzpostaviti bi bilo treba sistematično, načrtno in stalno medinstitucionalno sodelovanje ter sodelovanje institucij z nevladnimi organizacijami.

Nosilec:

- **Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za zdravje;
- Ministrstvo za notranje zadeve – Policija;
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje);
- Ministrstvo za pravosodje;
- Zbornica za razvoj slovenskega zasebnega varovanja;
- Skupnost občin Slovenije;
- Združenje občin Slovenije;
- Združenje mestnih občin Slovenije;
- nevladne organizacije.

Rok za izvedbo:

- stalna naloga.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- število o tem izvedenih izobraževanj in posvetov.

Opis izvedbe: izvedeno

V letu 2022 je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Republike Slovenije izvedlo medinstitucionalne posvete, konference in sestanke.

- Na dan boja proti nasilju nad ženskami, 25. novembra 2023, je bila organizirana Nacionalna konferenca o preprečevanju in odzivanju na nasilje nad ženskami v Sloveniji. Konferenca je bila organizirana v sodelovanju z nevladnimi organizacijami, Ministrstvom za notranje zadeve Republike Slovenije in Ministrstvom za pravosodje Republike Slovenije. Na konferenci so bila predstavljena ključna vprašanja in izzivi, s katerimi se soočamo pri preprečevanju nasilja nad ženskami in odzivanju nanj, ter vloga posameznih institucij in strokovnjakov.
- Oktobra 2022 je potekal sestanek med Ministrstvom za notranje zadeve Republike Slovenije, Ministrstvom za pravosodje Republike Slovenije, Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Republike Slovenije ter nevladnimi organizacijami z namenom boljšega sodelovanja in opredelitve dejavnosti na področju preprečevanja nasilja v družini.
- Decembra 2022 je potekala seja Medresorske delovne skupine za pripravo Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami, v okviru katere je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Republike Slovenije usklajevalo predloge ukrepov za predlog Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami. Sestanka so se udeležili predstavniki in predstavnice Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Republike Slovenije, Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije, Ministrstva za pravosodje Republike Slovenije, Ministrstva za kulturo Republike Slovenije, Ministrstva za zdravje Republike Slovenije, nevladnih organizacij ter sodišča, tožilstva, Nacionalnega inštituta za javno zdravje in drugi.
- Center za socialno delo Pomurje je organiziral strokovni posvet Nasilje v družini – kako zaščititi otroka. Na njem so sodelovali predstavniki in predstavnice centrov za socialno delo, policije, zdravstva, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Republike Slovenije, Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije in Ministrstva za vzgojo in izobraževanje Republike Slovenije.
- Socialna zbornica Slovenije je organizirala izobraževanje za strokovne delavke in delavce centrov za socialno delo s področja preprečevanja nasilja v družini. Na posvetu so bili predstavniki in predstavnice centrov za socialno delo, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Republike Slovenije, nevladnih organizacij in policije.

V letu 2022 so bila v sodelovanju s Socialno zbornico Slovenije organizirana in izvedena izobraževanja za strokovne delavce in sodelavce centrov za socialno delo:

- za delo z žrtvami trgovine z ljudmi. Seminar je bil namenjen ponovitvi osnovne zakonitosti trgovanja z ljudmi. Predstavljen je bil sistem pomoči za žrtve trgovine z ljudmi v Republiki Sloveniji z opredelitvijo izrazov izkoriščanje dela in prisilno delo ter pravnih podrobnosti s področja kazenske in delovnopravne zakonodaje. Predstavljene so bile dejavnosti in izzivi projekta Pogum, ki ga izvaja Društvo ključ;
- za delo z žrtvami kaznivih dejanj. Predstavljen je bil psihoanalitični vidik dela z žrtvami kaznivih dejanj, primeri dobre prakse v Kriznem centru za mlade v Celju, policijsko delo z žrtvami kaznivih dejanj;
- na temo radikalizma in nasilnega ekstremizma. Na seminarju so bile predstavljene izkušnje slovenske policije z radikalizacijo in nasilnim ekstremizmom ter zabeleženi trendi radikalizacije v slovenski družbi; predstavljen je bil osnovni teoretski koncept radikalizacije, ekstremizma, nasilnega ekstremizma ter terorizma; predstavljeni so bili izsledki študije, kako se s prepoznavanjem radikalizacije ukvarjajo slovenski šolniki, in izsledki študije o prepoznavanju radikalizacije med študenti Univerze v Ljubljani in Univerze v Mariboru; predstavljeni so bili opredelitev radikalizacije, tipologija radikalizacije in njen domet ter dejavniki radikalizacije in tehnike dialoga s posameznikom ali skupino, kjer se poskuša zaznati možnosti oziroma verjetnost radikalizacije; predstavljeni so bili konkretni anonimizirani primeri dela z radikaliziranimi posamezniki s poudarkom na pomenu medsektorskega oziroma medresorskega sodelovanja pri preventivnem delu in v postopkih ponovne vključitve in resocializacije radikaliziranih posameznikov;
- za delo s svojci oseb s težavami v duševnem zdravju. Predstavljeno je bilo svetovalno delo s svojci, ki živijo z osebo s težavami v duševnem zdravju in se ob tem srečujejo z osebnimi stiskami, stigmo, sprejemanjem bolezni in izgorevanjem, pomen pomoči svojcem pri obvladovanju osebnih stisk, opolnomočenju, srečevanju s stigmo in seznanjanjem s procesom izgorevanja ter pomoči pri kroničnem izgorevanju, s koncepti svetovalnega dela s svojci in upravljanjem osnovnega prepričanja svetovalca, upravljanjem čustev in sporočanjem slabih novic;

- za področje duševnega zdravja otrok in mladostnikov. Na seminarju je bil predstavljen splošni princip nastanka psiholoških težav otrok in mladostnikov. Poudarjen je bil pomen kakovosti družinskega okolja in drugih socialnih okolij, kako lahko starši in drugi odrasli prepoznajo težave otrok in mladostnikov ter kako te težave razumejo stroke, ki se ukvarjajo z duševnim zdravjem. Predstavljeno je bilo, kako se približati otroku, da se odpre, kaj se lahko doseže v procesu psihosocialnega svetovanja ter kakšna orodja, načine in strategije dela nudi izobraževanje v okviru integrativne psihoterapije;
- na enem od področij socialnovarstvenih programov je bil izveden seminar z naslovom Asertivno komuniciranje II. Predstavljeni so bili stebri asertivnosti, ego stanja, reševanje konfliktnih stanj (harvardska metoda), temeljna načela reševanja (harvardska metoda);
- izveden je bil seminar Mreža socialnovarstvenih programov na temo ovrednotenja programov. Interaktivno predavanje je bilo namenjeno vsem javnim socialnovarstvenim programom, vključenim v sistem vrednotenja. Predstavljen je bil sistem vrednotenja javnih socialnovarstvenih programov s pravilno postavitvijo ciljev javnih socialnovarstvenih programov, ki so osnova vrednotenja in podlaga za postavitev vseh merskih instrumentov, ter z dilemami od izpolnjevanju različnih tipov vprašalnikov.

V poročevalskem obdobju je bilo okrepljeno medinstitucionalno sodelovanje.

V sodelovanju s Socialno zbornico Slovenije je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Republike Slovenije v letu 2022 organiziralo 18 izobraževanj, namenjenih zaposlenim na področju socialnega varstva, med katerimi so tudi izobraževanja s področja preprečevanja nasilja v družini, delo z žrtvami trgovine z ljudmi in žrtvami kaznivih dejanj, področje dela z družino, duševnega zdravja, izobraževanje zaposlenih na področju socialnovarstvenih programov, seminar na temo radikalizma in nasilnega ekstremizma in tako dalje.

V Policiji so v letu 2022 izvedli naslednje medinstitucionalne aktivnosti:

- sodelovali so z Uradom vlade Republike Slovenije za narodnosti in izvedli štiri predavanja na temo prepoznavanja prisilnih in prezgodnjih porok romskih deklic in obravnave begov otrok v škodljiva okolja. Predavanja so bila namenjena pedagoškim in svetovalnim delavcem, delavcem centrov za socialno delo, policistom ter delavcem raznih (ne)vladnih organizacij, ki sodelujejo pri obravnavi teh otrok;
- Decembra so organizirali strokovni posvet z naslovom Medinstitucionalno sodelovanje pri obravnavi nasilja v družini, ki se ga je udeležilo 150 udeležencev iz policije, sodstva, tožilstva, centrov za socialno delo, šolstva in zdravstva;
- Policija in Center za socialno delo Pomurje sta v Lendavi organizirala strokovni posvet na temo Nasilje v družini – kako zaščititi otroke. Pri tem je predstavnik policije sodeloval s strokovnim prispevkom na temo forenzičnega intervjuja. Posveta so se udeležili delavci centrov za socialno delo, policisti ter pedagoški delavci, zaposleni v zdravstvu in socialnovarstvenih programih;
- Oktobra so v Mariboru izvedli tradicionalni strokovni posvet Mladi in kriminal, ki je bil namenjen policistom, delavcem centrov za socialno delo, sodstvu, tožilstvu, zdravstvu in šolstvu;
- v sodelovanju s Centrom za izobraževanje v pravosodju in Društvom državnih tožilcev Slovenije so izvedli tradicionalni strokovni posvet z naslovom Ali so otroci, ki storijo protipravno ravnanje, žrtve ali storilci?. Namenjen je bil policistom, tožilcem in sodnikom;
- Maja je z usposabljanjem za forenzični intervju zaključila še druga skupina kriminalistov. V Sloveniji je tako certificiranih 9 kriminalistov, ki so zaključili tudi usposabljanje Train of Trainers, kar pomeni, da lahko ta znanja prenašajo drugim zainteresiranim skupinam. Po Zakonu o zaščiti otrok v kazenskem postopku in njihovi celostni obravnavi v hiši za otroke (Uradni list RS, št. 54/21), ti kriminalisti nudijo strokovno pomoč pri izvedbi forenzičnih intervjujev za sodišče. Udeleženci, ki so usposobljeni za predajanje teh vsebin drugim zainteresiranim skupinam, so oktobra izvedli usposabljanje za določene policiste Policijske uprave Koper na temo opravljanja razgovorov z otroki;
- Izvedla je dve tridnevni usposabljanji za policiste in kriminaliste s področja obravnave mladoletnih storilcev kaznivih dejanj (Usposabljanje za preiskovanje mladoletniške kriminalitete). Kriminalisti so se v dveh terminih (spomladanski in jesenski rok) udeležili tudi predavanj in delavnic iz istega področja, ki jih organizira Center za izobraževanje v pravosodju;

- Marca je v sodelovanju z organizacijo CEPOL (European Union Agency For Law Enforcement Training) organizirala in izvedla usposabljanje za preiskovalce spletnih spolnih zlorab iz Slovenije in držav Zahodnega Balkana;
- Maja in novembra je v dveh terminih izvedla tridnevno usposabljanje za preiskovanje spletnih spolnih zlorab za kriminaliste in policiste;
- Septembra so izvedli tridnevno usposabljanje za multiplikatorje za nasilje v družini, ki so se ga udeležili kriminalisti in policisti, ki so usposobljeni, na tem usposabljanju prejeta znanja, prenašajo tudi na svoje kolege znotraj policijskih vrst;
- Oktobra je v Ljubljani potekal EMPACT (European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats), sestanek predstavnikov slovenske policije, policij držav Zahodnega Balkana in Europol. Namen sestanka je bil okrepiti sodelovanje na področju preiskav in usposabljanj s področja spletnih spolnih zlorab;
- V drugi polovici leta 2022 je izvedla šest usposabljanj/predavanj za pedagoške delavce, starše in učence osnovnih šol in vrtcev na temo nasilja in spolnih zlorab.

6.2.4.9 Priprava nove resolucije o nacionalnem programu za preprečevanje nasilja v družini in nasilja nad ženskami

Ključne dejavnosti/ukrepi

Znotraj medresorske delovne skupine za pripravo resolucije o preprečevanju nasilja v družini se bo uskladil predlog nove resolucije o nacionalnem programu za preprečevanje nasilja v družini in nasilja nad ženskami. V njej bodo zajeta naslednja poglavja: ocena stanja in opredelitev ključnih problemov pri preprečevanju nasilja v družini in nasilja nad ženskami; temeljni cilji, usmeritve in naloge pri preprečevanju nasilja v družini in nasilja nad ženskami v obdobju, ki ga obsega resolucija; nosilci akcijskih načrtov za izvajanje usmeritev in nalog iz nacionalnega programa na posameznih področjih; preventivne dejavnosti; podatki, ki se bodo znotraj dejavnosti državne statistike zbirali, obdelovali, povezovali, shranjevali, analizirali in izkazovali; usmeritve za obvezno in redno sistematično izobraževanje in usposabljanje strokovnih delavcev vseh organov in organizacij; zagotavljanje finančnih in drugih sredstev tudi za delovanje nevladnih organizacij pri preprečevanju nasilja; usmeritve za delo z otroki, žrtvami spolne zlorabe; delo s povzročitelji nasilja.

Nosilec:

- **Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za zdravje;
- Ministrstvo za notranje zadeve – Policija;
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje);
- Ministrstvo za pravosodje;
- nevladne organizacije.

Rok za izvedbo:

- 31. december 2019.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- sprejetje resolucije;
- število realiziranih nalog v resoluciji.

Opis izvedbe: delno izvedeno

Predlog Resolucije o nacionalnem programu za preprečevanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami je bil v letu 2022 usklajen v okviru medresorske delovne skupine.

Na izvedbo naloge je vplivala tudi zamenjava Vlade Republike Slovenije, zaradi česar je prišlo do dopolnitve ukrepov in novega medresorskega usklajevanja.

6.2.4.10 Programi psihosocialne pomoči žrtvam nasilja v družini ter specializiranje krizne namestitve in mreže

Ključne dejavnosti/ukrepi

Aktivnosti bodo usmerjene v mrežo socialnovarstvenih programov, ki žrtvam nasilja dajejo psihosocialno podporo. Pristojno ministrstvo mora še naprej zagotavljati kapacitete za žrtve nasilja v družini znotraj kriznih namestitev in mrežo prilagoditi uporabnikom iz ranljivih družbenih skupin, kot so gibalno ovirani, starejši, osebe s posebnimi potrebami idr. Z mrežo socialnovarstvenih programov je treba zagotavljati

delovanje podpornih programov za žrtve nasilja po odhodu iz kriznih namestitev, varnih hiš in materinskih domov. Posebno skrb je treba nameniti tudi ukrepom zmanjšanja nasilja nad starejšimi, zlasti nad osebami z demenco, in sicer z zagotavljanjem mreže podpornih programov, ki so v pomoč starejšim in njihovim svojcem pri prepoznavanju nasilja nad starejšimi. Poskrbeti je treba tudi za programe, ki ponujajo pomoč in svetovanje ter zagotavljanje možnosti kriznih namestitev za žrtve nasilja, ki so globalno ovirane, in za starejše osebe. Prav tako je treba enotno sistemsko urediti področje dolgotrajne oskrbe, v okviru katere bo mogoče upravičencem zagotoviti dostop do integrirane storitve v skupnosti, s poudarkom na krepitvi samostojnosti upravičenca in z nadzorom nad ustrezno oskrbljenostjo.

Nosilca:

- **Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti;**
- **Ministrstvo za zdravje.**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje);
- Ministrstvo za notranje zadeve – Policija;
- nevladne organizacije.

Rok za izvedbo:

- sprejetje zakona o dolgotrajni oskrbi in obveznem zavarovanju za dolgotrajno oskrbo ter vzpostavitev sistema nadzora nad oskrbljenostjo uporabnikov do leta 2020;
- stalna naloga.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- število specializiranih namestitev;
- število sofinanciranih programov;
- sprejetje zakona o dolgotrajni oskrbi in obveznem zavarovanju za dolgotrajno oskrbo;
- vzpostavitev sistema nadzora nad ustrezno oskrbljenostjo oseb, vključenih v dolgotrajno oskrbo (v formalni in neformalni oskrbi).

Opis izvedbe: izvedeno

Na področju preprečevanja nasilja je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Republike Slovenije v letu 2022 sofinanciralo 36 socialnovarstvenih programov (4.688.307,22 EUR), od tega je 22 programov nastanitvenih.

Na področju preprečevanja nasilja v okviru javne službe trenutno deluje devet kriznih centrov za mlade, dva krizna centra za otroke in dva krizna centra za odrasle žrtve nasilja. V letu 2022 je bil en krizni center za otroke manj.

V letu 2022 je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Republike Slovenije na področju preprečevanja nasilja sofinanciralo en nastanitveni socialnovarstveni program več kot leto prej.

6.2.4.11 Strategija dela s povzročiteljem nasilja

Ključne dejavnosti/ukrepi

Širiti je treba mrežo programov za delo s povzročitelji nasilja, predvsem nasilja v družini, ter spodbujati vključevanje povzročiteljev v programe, kot je trening socialnih veščin, in individualno svetovanje. Zagotavljati je treba pomoč za otroke, ki so nasilni do staršev, in posebno pozornost namenjati varstvu starejših.

Nosilec:

- **Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za pravosodje;
- Ministrstvo za notranje zadeve – Policija;
- centri za socialno delo;
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje);
- Ministrstvo za zdravje;
- vzgojno-izobraževalni zavodi;
- nevladne organizacije.

Rok za izvedbo:

- stalna naloga.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- število vključenih v programe, namenjene povzročiteljem nasilja.

Opis izvedbe: izvedeno

V letu 2022 Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Republike Slovenije ni sofinanciralo nobenega socialnovarstvenega programa, ki bi bil namenjen povzročiteljem nasilja. Program Društva za nenasilno komunikacijo Trening socialnih veščin za osebe, ki povzročajo nasilje, ki je specializirano namenjen povzročiteljem nasilnih dejanj in deluje predvsem na področju spreminjanja vedenjskih vzorcev in dojemanja nasilja, je tudi v letu 2022 deloval, ne glede na dejstvo, da Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Republike Slovenije ni bilo sofinancer programa.

6.2.4.12 Vzpostavitev ustreznih mehanizmov prepoznavanja simbolov in simbolnih ravnanj, ki spodbujajo nasilje na športnih prireditvah

Ključne dejavnosti/ukrepi

V okviru različnih javnih zbiranj, predvsem pa na športnih prireditvah, se pojavljajo simboli, s katerimi se posredno in neposredno spodbujajo različne oblike nasilja, prav tako pa se spodbuja nestrpnost do drugačnih. Zaradi tega je treba vzpostaviti sistem prepoznavanja simbolov in simbolnih ravnanj, ki spodbujajo nasilje.

Nosilec:

- **Ministrstvo za notranje zadeve – Policija.**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje);
- Ministrstvo za pravosodje;
- Ministrstvo za kulturo;
- Olimpijski komite Slovenije in panožne zveze;
- Zbornica za razvoj slovenskega zasebnega varovanja;
- Skupnost občin Slovenije;
- Združenje občin Slovenije;
- Združenje mestnih občin Slovenije;
- nevladne organizacije.

Rok za izvedbo:

- stalna naloga.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- zmanjšanje prekrškov in kaznivih dejanj na športnih prireditvah;
- zmanjšanje sankcij disciplinskih sodnikov panožnih zvez.

Opis izvedbe: izvedeno

V letu 2022 je bilo izvedeno usposabljanje policistov spoterjev, ki so usposobljeni za prepoznavanje take simbolike, in sicer v vseh treh modulih za 47 udeležencev: 23 v I. modulu, 19 v II. modulu in pet v III. modulu (nekateri od navedenih policistov so usposabljanje v I. in/ali II. modulu lahko opravljali že v prejšnjih letih). Na preostalih športnih prireditvah so policisti dosledno izvajali naloge policije, ki so bile usmerjene v preprečevanje kaznivih dejanj in prekrškov tudi s področja simbolike, ki spodbujajo različne oblike nasilja.

Tri najpogostejše kršitve predpisov, ki so jih policisti obravnavali na javnih prireditvah in shodih:

- 181 kršitev Zakona o javnih zbiranjih (Uradni list RS, št. 64/11 – uradno prečiščeno besedilo),
- 97 kršitev Zakona o zasebnem varovanju (Uradni list RS, št. 17/11) in
- 245 kršitev Zakona o varstvu javnega reda in miru (Uradni list RS, št. 70/06 in 139/20).

6.2.4.13 Z ustreznimi programi prepoznavanje oblik medvrstniškega nasilja in izvedba ukrepov za preprečitev tega

Ključne dejavnosti/ukrepi

V policiji zaznavajo različne oblike nasilja, ki se dogajajo predvsem med mladoletniki in mladostniki, in sicer večinoma v okolici šol ali na njihovih poteh in javnih površinah. Zaradi tega je treba vzpostaviti sistem prepoznavanja prvih znakov medvrstniškega nasilja.

Nosilec:

- **Ministrstvo za notranje zadeve – Policija.**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje);
- Ministrstvo za pravosodje;
- Skupnost občin Slovenije;
- Združenje občin Slovenije;
- Združenje mestnih občin Slovenije;
- nevladne organizacije.

Rok za izvedbo:

- stalna naloga.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- zmanjšanje števila prekrškov in kaznivih dejanj v šolskih okoliših.

Opis izvedbe: *delno izvedeno*

S ciljem večje ozaveščenosti glede prepoznave različnih pojavnih oblik medvrstniškega nasilja in nujnosti prijav že ob prvih znakih ter ob sledenju ničelni toleranci je Koordinacijska skupina za vodenje, usklajevanje, spremljanje, nudenje strokovne pomoči in nadzor nad delom policije na področju medvrstniškega nasilja v zadnji fazi priprave preventivnega projekta v obliki ikonografije z naslovom Nasilje je čist OUT, ki ga je začela v novembru 2022. Gre za označevalnike strani in plakate z informacijami o medvrstniškem nasilju ter napotki otrokom od petega do devetega razreda osnovne šole, kako se odzvati na nasilje. Ikonografija bo v sodelovanju z Zavodom Republike Slovenije za šolstvo poslana vsem osnovnim šolam za učence od petega do devetega razreda do konca maja 2023.

Pripravlja se tudi preventivni projekt v sodelovanju z Inšpektoratom Republike Slovenije za šolstvo in Ministrstvom za vzgojo in izobraževanje Republike Slovenije, ki bo namenjen vsem osnovnim in srednjim šolam v Republiki Sloveniji ter bo osnovnošolce in srednješolce spodbudil k samostojni pripravi kratkih video vsebin ali plakatov; te bo nato ocenila komisija, izbrala najboljši izdelek, zmagovalcu pa podelila praktično nagrado. V projektu bodo sodelovale tudi znane osebnosti (vrhunski športniki, znani glasbeniki), ki se bodo ob koncu projekta oglasile v šoli, ki bo v projektu zmagala, in bodo sodelovale na novinarski konferenci. Projekt bo v sodelovanju z Zavodom Republike Slovenije za šolstvo poslan v osnovne in srednje šole v začetku šolskega leta 2023/24.

6.2.4.14 Učinkovita obravnava spolnega izkoriščanja otrok

Ključne dejavnosti/ukrepi

Identifikacija otrok na gradivih njihovega spolnega izkoriščanja, izmenjava informacij s tujimi varnostnimi organi, Interpolom in Europolom ter usposabljanje kriminalistov.

Nosilec:

- **Ministrstvo za notranje zadeve – Policija.**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za notranje zadeve;
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti;
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje);
- Vrhovno državno tožilstvo;
- Ministrstvo za pravosodje;
- Ministrstvo za zdravje.

Rok za izvedbo:

- stalna naloga.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- število kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost mladoletnih oseb (otrok) in delež preiskanih kaznivih dejanj;
- število identificiranih mladoletnih oseb (otrok) na gradivih njihovega spolnega izkoriščanja (število oškodovanih mladoletnih oseb po 176. členu KZ-1);
- število mednarodnih in nacionalnih kriminalističnih preiskav;
- število usposabljanj in število usposobljenih preiskovalcev.

Opis izvedbe: *izvedeno*

Število obravnavanih kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost in delež preiskanih kaznivih dejanj v letu 2022:

- Spolni napad na osebo mlajšo od 15 let po 173. členu Kazenskega zakonika (uradni list RS, Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15, 38/16, 27/17, 23/20, 91/20, 95/21, 186/21, 105/22 – ZZNŠPP in 16/23; v nadaljnjem besedilu: KZ-1) – obravnavanih 145 kaznivih dejanj, 131 preiskanih (preiskanih 90.3%);
- Prikazovanje, izdelava, posest in posredovanje pornografskega gradiva po 176. členu KZ-1, obravnavanih 163 kaznivih dejanj, 145 preiskanih (89,0% delež preiskanih kaznivih dejanj).

Identificiranih je bilo 33 otrok na podlagi preiskave gradiv spolnega izkoriščanja otrok.

Izvedeni sta bili dve mednarodni kriminalistični preiskavi in 39 nacionalnih.

V letu 2022 so bila štiri usposabljanja v tujini/doma oziroma preko interneta, dodatno usposobljenih je bilo skupno 34 preiskovalcev (od tega trije v tujini).

Javno spodbujanje sovraštva in nestrpnosti – sovražni govor

6.3.4.1 Oblikovanje programov za zmanjševanje javnega spodbujanja sovraštva in nestrpnosti

Ključne dejavnosti/ukrepi

Pripraviti je treba programe in akcijske načrte za zmanjševanje vseh oblik sovražnega govora oziroma javnega spodbujanja sovraštva in nestrpnosti. Za to je treba predvsem podpirati izobraževalne, promocijske in druge preventivne dejavnosti glede sovražnega govora, začeti javne razprave o tej problematiki ter izvajati akcije ozaveščanja javnosti o sovražnem in diskriminatornem javnem diskurzu. Treba je spodbujati sprejetje kodeksov etičnega ravnanja in vzpostavitve mehanizmov samoregulacije ter zagotoviti večje povezovanje in sodelovanje med vsemi pristojnimi in relevantnimi deležniki na področju sovražnega govora, tako državnih organov in institucij kot tudi nevladnega sektorja, civilnih iniciativ, interesnih združenj, izobraževalnega, znanstvenega in raziskovalnega sektorja ter ponudnikov interneta in medijev. Nadaljevati je treba proučevanje predpisov o odkrivanju, preprečevanju, preiskovanju ter opredelitvi kaznivih dejanj in prekrškov z obeležjem sovražnosti, in to z namenom priprave morebitnih ustrežnejših zakonskih rešitev.

Nosilec:

- **Ministrstvo za kulturo.**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje);
- Ministrstvo za notranje zadeve – Policija;
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti;
- Ministrstvo za pravosodje;
- Ministrstvo za javno upravo;
- Vrhovno državno tožilstvo;
- Zbornica za razvoj slovenskega zasebnega varovanja;
- Skupnost občin Slovenije;
- Združenje občin Slovenije;
- Združenje mestnih občin Slovenije;
- Varuh človekovih pravic.

Rok za izvedbo:

- stalna naloga.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- število izvedenih izobraževalnih, promocijskih in drugih preventivnih dejavnosti;
- število sprejetih kodeksov etičnega ravnanja in vzpostavljenih mehanizmov samoregulacije;
- število obravnavanih kaznivih dejanj in prekrškov z obeležjem sovražnosti (cilj je zmanjšati kriminaliteto ter povečati preiskano kaznivih dejanj in prekrškov).

Opis izvedbe: delno izvedeno

Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije

Inšpektorat Republike Slovenije za kulturo in medije je pristojen za nadzor nad izvrševanjem Zakona o medijih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08 – ZPOmK-1, 77/10 – ZSFCJA, 90/10 – odl. US, 87/11 – ZAvMS, 47/12, 47/15 – ZZSDT, 22/16, 39/16, 45/19 – odl. US, 67/19 – odl. US

in 82/21; v nadaljnjem besedilu: ZMed), vendar v letu 2022 ni vodil nobenega prekrškovnega postopka v zvezi s prekrški z značilnostmi sovraštva, saj za to ni pravne podlage. V primeru kršitve 8. člena ZMed (prepoved spodbujanja k neenakopravnosti in nestrpnosti) kazenske določbe tega zakona ne določajo sankcij. Javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti je opredeljeno kot kaznivo dejanje v 297. členu KZ-1. Inšpektorat Republike Slovenije za kulturo in medije je v poročevalskem obdobju prejel nekaj prijav tako imenovanega sovražnega govora v medijih. V primerih, v katerih je bilo mogoče zaznati sum storitve kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1, je prijave odstopil policiji. Pri obravnavanju domnevnega sovražnega govora na področju medijev gre namreč za občutljivo ravnovesje med ustavno varovano svobodo izražanja na eni strani in prepovedjo sovražnega oziroma diskriminatornega izražanja na drugi strani. Zato je stališče Inšpektorata Republike Slovenije za kulturo in medije, da lahko v skladu z veljavnimi predpisi samo sodišče ustavno skladno presoja, ali gre v posameznem primeru za sovražni govor ali ne.

Na področju javnega spodbujanja sovraštva in nestrpnosti Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije v skladu s pooblastili po Zakonu o avdiovizualnih medijskih storitvah (Uradni list RS, št. 87/11, 84/15 in 204/21; v nadaljnjem besedilu: ZAvMS) izvaja nadzor nad 9. členom ZAvMS, ki v avdiovizualnih medijskih storitvah (med drugim) prepoveduje spodbujanje nasilja ali sovraštva, in 38.b členom ZAvMS, ki od ponudnikov storitev platform za izmenjavo videov zahteva sprejetje ukrepov za zaščito splošne javnosti pred programi, videi in avdiovizualnimi komercialnimi sporočili, s katerimi se (med drugim) spodbuja nasilje ali sovraštvo, in programi, videi in avdiovizualnimi komercialnimi sporočili, katerih razširjanje je (med drugim) kaznivo dejanje javnega spodbujanja sovraštva, nasilja in nestrpnosti.

Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije odločitve in ukrepe iz nadzornih postopkov objavlja na svoji spletni strani ter z objavo stališč v zvezi s posameznim področjem skrbi za ozaveščanje javnosti in ponudnikov storitev.

V letu 2022 je agencija na področju spodbujanja nasilja in sovraštva:

- končala en postopek inšpekcijskega nadzora, v katerem je ugotovila nespoštovanje določb prve alineje 9. odstavka ZAvMS, ter
- objavila stališče in priporočilo izdajateljem glede izvajanja določbe ZAvMS o prepovedi spodbujanja nasilja ali sovraštva.

Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije

V skladu s sprejeto Politiko pregona so se kazniva dejanja javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti iz 297. člena KZ-1 na državnih tožilstvih tudi v letu 2022 obravnavala prednostno. Razsežnost te kriminalitete so podobno kot leto prej določale posledice epidemije covid-19 in z njo povezanih ukrepov, pri čemer je nezanemarljiv tudi vpliv povečanja števila uporabnikov svetovnega spleta; to pojasni povečanje pojava teh protipravnih ravnanj na spletnih omrežjih (na primer na Twitterju in Facebooku), kjer se ne zahteva neposredna izpostavljenost avtorjev takšnih izjav. Glede normativnih odločitev za odpravo posledic neustavnih aktov, sprejetih v obdobju epidemije covid-19, je bilo še vedno prisotno nezadovoljstvo posameznikov oziroma zainteresiranih skupin nad preteklimi vladnimi ukrepi za zajezitev širjenja novega koronavirusa.

Na področju obravnave kaznivih dejanj iz 297. člena KZ-1 je bilo prav tako še vedno mogoče občutiti posledice tako imenovane migrantske krize (predvsem so bili zaznani elementi verske in rasne nestrpnosti). Podobno kot leta 2021, se je v manjši meri tudi v letu 2022 pojavljala kriminaliteta, ki je bila posledica neprimernega komuniciranja političnih predstavnikov. Drugi mehanizmi, kot je civilna odgovornost avtorjev »sovražnega govora« ter odgovornost uredništva elektronskega medija za komentarje pod prispevki, ostajajo premalo izkoriščeni. Tudi v letu 2022 je bila razprava o problematiki tako imenovanega sovražnega govora predmet kolegijske obravnave na Vrhovnem državnem tožilstvu Republike Slovenije. Na pobudo delovne skupine za kazniva dejanja, storjena s sovražnim motivom, kot stalne strokovne, kontaktne in posvetovalne točke za obravnavo te problematike, je Oddelek za kazenske zadeve Vrhovnega državnega tožilstva Republike Slovenije posodobil pravno stališče o pregonu kaznivega dejanja po 297. členu KZ-1 iz leta 2013 z upoštevanjem sodbe Vrhovnega sodišča Republike Slovenije Ips 65803/2012. V Zakonu o spremembah in dopolnitvah Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 16/23 z dne 7. februarja 2023; v nadaljnjem besedilu: novela KZ-1J) je v 49. členu

KZ-1 dodan nov tretji odstavek, ki opredeljuje razloge za strožje kaznovanje storilca pri kateremkoli kaznivem dejanju, storjenem iz sovraštva ali predsodkov na podlagi osebnih okoliščin žrtve (povzetih iz 297. člena KZ-1).

Poleg dejavnosti v okviru delovne skupine za kazniva dejanja, storjena s sovražnim motivom, je Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije nadaljevalo tudi sodelovanje s področnimi nacionalnimi in mednarodnimi organizacijami. Udeležilo se je posveta Sovražni govor na spletu in meje svobode izražanja, ki je potekal pod pokroviteljstvom Službe Vlade Republike Slovenije za digitalno preobrazbo skupaj z drugimi deležniki, ki se srečujejo z obravnavano problematiko v praksi. Izvajalo je usposabljanje predstavnikov Urada Vlade Republike Slovenije za komuniciranje z namenom prikaza zakonskih elementov inkriminacije kaznivega dejanja iz 297. člena KZ-1 in seznanitve z aktualno sodno prakso na področju sovražnega govora, groženj in razžalitev, s poudarkom na primerih objav na družbenih omrežjih. Skupaj s predstavniki Ministrstva za pravosodje Republike Slovenije in policije je izvedlo delovni sestanek glede dela na področju kaznivih dejanj iz sovraštva v letu 2022, z namenom predstavitve dela vseh deležnikov na tem področju, dogovora za izvedbo nacionalne diagnostične delavnice v sodelovanju z Agencijo Evropske unije za temeljne pravice (FRA) in Uradom za demokratične institucije in človekove pravice (ODIHR) pri Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) na temo spremljanja in evidentiranja deliktov iz sovražnosti ter dogovora o sodelovanju oziroma članstvu v delovnih skupinah (Working Group on hate crime training and capacity building for national law enforcement, Working group on hate crime recording, data collection and encouraging reporting). Generalni državni tožilec Republike Slovenije se je udeležil konference Stop Hate speech v Sofiji, na kateri so si vabljeni predstavniki evropskih držav, mednarodnih organizacij, akademskih združenj in verskih skupnosti izmenjali izkušnje in ideje o preprečevanju kaznivih dejanj, storjenih iz sovraštva, ter razpravljali o učinkovitih načinih boja proti ksenofobiji, diskriminaciji in antisemitizmu. V letu 2022 je bilo obravnavanih 12 kaznivih dejanj z značilnostmi sovražnosti, pri čemer je govor le o kaznivih dejanjih, ne pa tudi o zadevah z elementi prekrška. Evidenca glede prekrškov na Vrhovnem državnem tožilstvu Republike Slovenije ni vzpostavljena.

Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije

Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljnjem besedilu: EKČP) v 14. členu določa, da je uživanje pravic in svoboščin, določenih z EKČP, zagotovljeno vsem ljudem brez razlikovanja glede na spol, raso, barvo kože, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, narodnostni ali socialni izvor, pripadnost narodni manjšini, lastnino, rojstvo ali kakšne druge okoliščine. Podobno določa tudi Ustava Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ustava) v 14. členu.

Zagovornik načela enakosti in nevladne organizacije so v preteklosti že predlagali novo ureditev v Splošnem delu KZ-1, ki bi pomenila zaščito (v smislu generalne in specialne prevencije) za vse najranljivejše skupine žrtev v zvezi s kakršnimkoli kaznivimi dejanji, ki so storjena iz sovraštva (na primer zaradi narodnosti, rase, barve, veroizpovedi, etnične pripadnosti in podobnih okoliščin iz 131. in 297. člena KZ-1). Prav tako je tudi Evropska komisija za boj proti rasizmu in nestrpnosti (ECRI) pri Svetu Evrope že opozorila na nezadostno ureditev diskriminatornega nagiba v slovenski kazenskoopravni zakonodaji.

V KZ-1 je bilo namreč obravnavano področje rešeno na drugačen način, in sicer tako, da so določena specifična kazniva dejanja s tega področja. Gre za 131. člen KZ-1, ki določa kaznivo dejanje kršitve enakopravnosti; 135.a člen KZ-1, ki določa kaznivo dejanje mučenja; 197. člen KZ-1, ki določa kaznivo dejanje šikaniranja na delovnem mestu; 297. člen KZ-1, ki določa kaznivo dejanje javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti; pa tudi kaznivo dejanje umora po tretji ali četrti točki 116. člena in genocida po 100. členu ter hudodelstva zoper človečnost po 101. členu KZ-1.

Dodatno je pomembno, da mora v zvezi z vsemi kaznivimi dejanji sodišče pri odmeri kazni v skladu z drugim odstavkom 49. člena KZ-1 med drugim upoštevati »nagibe, iz katerih je (storilec) dejanje storil«, in »okoliščine, v katerih je bilo dejanje storjeno«, kamor spadajo tudi elementi sovraštva, rasni in podobni motivi. Navedeno sodišču omogoča ustrezno individualizacijo kazni glede na okoliščine konkretnega primera, torej tudi glede na diskriminatorne nagibe, zaradi katerih je storilec storil kaznivo dejanje,

vendar pa je bilo navedeno popolnoma prepuščeno diskreciji državnih tožilcev in sodnikov oziroma njihovi percepciji in občutljivosti za obravnavane pojave diskriminacije.

V skladu s konceptom »zločinov iz sovraštva« oziroma kaznivih dejanj, storjenih iz sovraštva (tako imenovani Hate Crime), ki se uveljavlja v vse več primerjalnopravnih ureditvah, pa gre namreč lahko za katerokoli kaznivo dejanje, storjeno zaradi osebnih okoliščin žrtve, kar je tudi razlog za strožje kaznovanje storilca.

Glede na navedeno je Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije ob pripravi novele KZ-1J (veljati je začela na začetku leta 2023) ocenilo, da je ustrezno ohraniti zgoraj navedene oblike kaznivih dejanj kot tipičnih kaznivih dejanj s širšega področja diskriminacije, v zvezi z ostalimi pa v 49. členu KZ-1 izrecno predpisati obteževalno okoliščino, kadar je kaznivo dejanje storjeno iz nagiba, ki temelji na osebnih okoliščinah žrtve, ki jih določata 14. in 63. člen ustave.

Z novim tretjim odstavkom 49. člena KZ-1, ki ga je Državni zbor Republike Slovenije na predlog Vlade Republike Slovenije sprejel v okviru novele KZ-1J, je tako izrecno določena okoliščina storitve kaznivega dejanja, kadar je bil nagib za storitev katerakoli osebna okoliščina oškodovanca oziroma žrtve, ki naj se v okviru kaznovanja vedno šteje za obteževalno. Izjema so le tista kazniva dejanja, pri katerih je taka okoliščina že znak kaznivega dejanja ali je zaradi nje predpisano strožje kaznovanje po KZ-1 (na primer 116., 131. in 297. člen KZ-1), saj znak kaznivega dejanja ne more biti hkrati tudi obteževalna okoliščina.

Čeprav navedena obvezno obteževalna okoliščina ne vpliva na obravnavo kaznivega dejanja javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti po 297. členu KZ-1, pa je pomembna v zvezi z nekaterimi drugimi kaznivimi dejanji iz širšega spektra sovražnega govora (na primer kazniva dejanja zoper čast in dobro ime, kaznivo dejanje grožnje in podobno).

Center za izobraževanje v pravosodju je temo Soočanje z nasiljem in (ne) nasilno komunikacijo uvrstil na več izobraževalnih dogodkov: na Šolo insolvenčnega prava (13. in 14. april 2023), Civilnopravno sodniško šolo (13. april in 3. maj 2023), Registrsko šolo (19. maj 2023) ter na spletni seminar (29. april 2023). Tema Zaupanje in spoštovanje – temelj vsake komunikacije je bila vključena na Dneve državnega odvetništva (28. maj 2023) in Prekrškovnopravno šolo (28. november 2023) ter na spletni seminar (4. marec 2023). Tema Komunikacija na delovnem mestu pa je bila umeščena na Šolo za vodje uradov, kadrovsko-pravnih in finančno-računovodskih služb (21. november 2023).

Policija je v letu 2022 skupaj obravnavala 68 (v letu 2020/71, 2021/48) kaznivih dejanj z obeležjem sovražnosti, od tega 31 kaznivih dejanj po 297. členu KZ-1, Javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti in dodatno 65 prekrškov z obeležjem sovražnosti.

Korupcija in zaščita javnih sredstev

6.5.4.2 Ureditev javnega naročanja v javnem zdravstvu z vključitvijo centralizacije in informatizacije (ter s tem izboljšanje njegove transparentnosti)

Ključne dejavnosti/ukrepi

V zdravstvu je javno naročanje še bolj izpostavljeno, saj je to področje, neposredno povezano z interesi tako družbe kot celote kot tudi posameznikov. Poleg dejanske vrednosti nabav, ki je razmeroma visoka, vendar bistveno manjša kot na drugih področjih, na primer v energetiki ali obrambi, je ravno človeški dejavnik tisti, ki vpliva na veliko pozornost nabave v zdravstvu: kakšne so dosežene cene za posamezno zdravilo ali medicinski pripomoček, kakšna je kakovost, kako potekajo postopki javnega naročanja, kakšne so morebitne anomalije ali katera so tveganja oziroma pojavi morebitne korupcije.

Pregled stanja na tem področju izkazuje, da je treba nekatere elemente dodatno urediti. Aktivnosti vključujejo izvedbo ukrepov za vzpostavitev preglednejšega in učinkovitejšega izvajanja javnega naročanja:

- z delujočo bazo podatkov o cenah zdravil in medicinskih pripomočkov, ki mora biti upravljana tako, da se podatki ves čas posodablajo;
- z nadaljevanjem izvajanja skupnega javnega naročanja za tiste predmete, za katere je to strokovno in ekonomsko utemeljeno;
- z uvajanjem standardizacije medicinskih pripomočkov, tako da se pripravijo tehnične specifikacije in enotni tehnični opisi za posamezne skupine medicinskih pripomočkov, ki bodo veljali za vse slovenske bolnišnice;
- s striktnim izvajanjem preverjanja trga pred izvedbo postopkov javnega naročanja, predvsem z namenom zagotovitve objektivnosti in transparentnosti;
- z vzpostavitvijo sistemskih rešitev izvajanja skupnih javnih naročil bolnišnic.

Skupno javno naročanje naj bi bilo oblika javnega naročanja, ki ni nujno na ravni celotne države, ampak je treba spodbuditi bolnišnice, da se povezujejo pri medsebojnih nabavah glede na dejavnost, ki jo izvajajo, sposobnost nabavnih služb, zahtevnost in ceno posamezne skupine medicinskih pripomočkov.

Nosilec:

- **Ministrstvo za zdravje.**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za javno upravo;
- Komisija za preprečevanje korupcije;
- Zavod za zdravstveno zavarovanje;
- Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke;
- raziskovalne institucije;
- Ministrstvo za notranje zadeve – Policija;
- Javna agencija Republike Slovenije za varstvo konkurence.

Rok za izvedbo:

- 31. december 2019.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- izdelana analiza;
- izdelan predlog sprememb;
- register standardov medicinskotehničnih pripomočkov in opreme;
- centralizacija za tiste predmete, za katere je to potrebno;
- nižje cene.

Opis izvedbe: delno izvedeno

V okviru Ministrstva za zdravje Republike Slovenije je bil vzpostavljen Urad za nadzor, kakovost in investicije v zdravstvu. Med drugimi nalogami urada je tudi priprava izhodišč za spremljanje uspešnosti poslovanja in delovanja javnih zdravstvenih zavodov, katerih ustanovitelj je Republika Slovenija, ter predlaganje ministrstvu, pristojnemu za zdravje, naj sprejme merila uspešnosti delovanja v zdravstvu. Naloga urada je tudi strateško načrtovanje in spremljanje kakovosti v zdravstvu ter priprava sistemske analize dejavnikov tveganja v zdravstvu s predlogi in strateškimi rešitvami za njihovo obvladovanje. Urad sodeluje tudi pri načrtovanju in vodenju investicij ter nadzoru nad njihovo izvedbo ter pri pripravi analiz, poročil in drugih gradiv s področja investicij v javne zdravstvene zavode, katerih ustanovitelj je Republika Slovenija. Ministrstvu, pristojnemu za zdravje, urad predlaga, naj sprejme smernice za poslovanje javnih zdravstvenih zavodov, katerih ustanovitelj je Republika Slovenija. Pripravlja tudi vsebinska izhodišča, poročila, analize in druga gradiva s področja poslovanja javnih zdravstvenih zavodov, katerih ustanovitelj je Republika Slovenija, izdaja soglasja k finančnim načrtom javnih zdravstvenih zavodov, katerih ustanovitelj je Republika Slovenija, ter pripravlja primerjalne analize poslovanja javnih zdravstvenih zavodov, katerih ustanovitelj je Republika Slovenija.

To bo ena od prednostnih nalog tudi v naslednjem obdobju.

6.5.4.3 Priprava in uveljavitev sistema usposabljanja zdravstvenega osebja in njegovega financiranja tako, da ne bo tveganj odvisnosti od dobaviteljev, posrednikov in ponudnikov farmacevtskih izdelkov in medicinske opreme

Ključne dejavnosti/ukrepi

Opraviti analizo izobraževanj in strokovnih izpopolnjevanj zdravstvenih poklicev v javnih zavodih z ugotovitvijo vira financiranja ter morebitnih finančnih transakcij prek različnih društev, ki delujejo v zdravstvu.

Nosilec:

- **Ministrstvo za zdravje.**

Sodelujoči:

- Komisija za preprečevanje korupcije;
- Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke;
- Ministrstvo za notranje zadeve – Policija.

Rok za izvedbo:

- 31. december 2019.

Kazalnika za merjenje uspešnosti:

- izdelana analiza;
- izdelan predlog sprememb.

Opis izvedbe: delno izvedeno

Ni sprememb glede na preteklo poročanje.

To bo ena od prednostnih nalog tudi v naslednjem obdobju.

6.5.4.4 Identifikacija razlogov in okoliščin, ki preprečujejo uveljavljanje odškodninske odgovornosti nadzornikov ter uprav javnih in zasebnih gospodarskih družb

Ključne dejavnosti/ukrepi

Pripraviti je treba analizo zakonskih določil, analizo vloženih odškodninskih tožb in očitanih kršitev ter zlasti analizo sodb, ki niso potrdile očitkov tožb. Na podlagi analize je treba predlagati spremembo zakonskih določil o odgovornosti. Ugotovljeni so primeri, da se z vlaganjem odškodninskih tožb proti posameznikom, ki so v preteklosti odločali o kreditih znotraj svojega članstva v kreditnih odborih, čaka do zaključka kazenske zadeve glede istih primerov. Kadar je v odločanje vključenih več oseb, naj bo to uprava družbe, kreditni odbori v bankah ali nadzorni sveti družb, se pojavlja tudi problematika odgovornosti kolektivnih organov. V povezavi s tem obstaja Sklep o skrbnosti članov uprave in članov nadzornega sveta družbe za upravljanje in dokumentaciji o izpolnjevanju pogojev za opravljanje funkcije člana uprave družbe za upravljanje (Uradni list RS, št. 11/16), ki daje članom v primeru glasovanja pravico in obveznost, da zahtevajo vpis nasprotovanja sprejeti odločitvi v zapisnik seje (četrty in šesti odstavek 6. člena navedenega sklepa), s čimer se lahko ugotavlja odgovornost posameznega člana.

Nosilec:

- **Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport).**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za finance;
- Ministrstvo za pravosodje;
- Ministrstvo za notranje zadeve – Policija;
- Ministrstvo za javno upravo.

Rok za izvedbo:

- 31. december 2019.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- izdelana analiza;
- izdelan predlog ukrepov;
- realizacija načrtovanih ukrepov.

Opis izvedbe: izvedeno

Na podlagi analize zakonskih določil, analize vloženih odškodninskih tožb in očitanih kršitev ter zlasti analize sodb, ki niso potrdile očitkov tožb, je bilo ugotovljeno, da zakonodaja trenutno predvideva dovolj možnosti za uveljavljanje odškodninske odgovornosti za člane organov vodenja in nadzora.

V praksi je postopkov malo, kar pa ni povezano z zakonodajno ureditvijo, temveč predvsem z internimi odločitvami v gospodarskih družbah. Družbe poslujejo naprej in zanje ni dobro, da imajo odprte postopke (ki terjajo veliko časa), zato spore raje rešujejo mirno in ne s tožbami, ki pomenijo veliko obremenitev za družbe. Sodni postopki se skrajšujejo, zato družbe ne vidijo, da bi bilo to lahko ovira za uveljavljanje zahtevkov. Prav tako družbe ocenjujejo, da je v stečajnih postopkih na voljo dovolj mehanizmov za pridobivanje informacij za uveljavljanje zahtevkov.

Na podlagi analize zakonodaje, ki ureja bančništvo, je bilo ugotovljeno, da področna zakonodaja poleg zakona, ki ureja gospodarske družbe, predpisuje tudi pogoje glede dolžnosti in odgovornosti članov organov vodenja in nadzora. Prav tako je urejena solidarna odgovornost za člane nadzornega organa in uprave za škodo, ki je nastala kot posledica kršitve njihovih dolžnosti iz zgoraj navedenega zakona, razen če dokažejo, da so se pri izpolnjevanju svojih dolžnosti izogibali nasprotju interesov ter ravnali v skladu s predpisi in profesionalno skrbnostjo pri vodenju poslov banke.

V skladu z navedenim se je v okviru programa ugotovilo, da veljavna zakonodaja omogoča dovolj možnosti za uveljavljanje odškodninske odgovornosti za člane organov vodenja in nadzora v gospodarskih družbah.

6.5.4.5 Vzpostavitev enotnega spletnega mesta za objavo javnih razpisov

Ključne dejavnosti/ukrepi

V skladu z veljavno zakonodajo glede spletne objave dokumentacije iz javnih razpisov (Zakon o dostopu do informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZDavP-2, 23/14, 50/14, 19/15 – odl. US, 102/15 in 7/18), Uredba o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 24/16)) je potrebna vzpostavitev enotnega spletnega portala, prek katerega bi se lahko javnost in zainteresirani subjekti pregledno seznanili z javnimi razpisi ter finančnimi sredstvi in aktivnostmi, opravljenimi znotraj financiranih razpisov. V začetni fazi razvijanja enotnega portala za objavo podatkov iz javnih razpisov bo oblikovan skupni portal v smislu centraliziranega dostopa do dokumentacije iz javnih razpisov organov državne uprave, nato bo nabor postopoma razširjen na celoten javni sektor, z dodajanjem funkcionalnosti portala in enotnimi postopkovnimi pravili. Ministrstvo za javno upravo prevzema koordinacijo vzpostavitve enotnega spletnega mesta za objavo javnih razpisov.

Nosilec:

- **Ministrstvo za javno upravo.**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za finance;
- preostala ministrstva;
- Uradni list Republike Slovenije.

Rok za izvedbo:

- v 18 mesecih od sprejetja resolucije.

Kazalnik za merjenje uspešnosti:

- opredelitev do potrebe po zakonskih spremembah in priprava predlogov za spremembo zakonodaje.

Opis izvedbe: delno izvedeno

1. julija 2019 je bilo vzpostavljeno osrednje spletno mesto državne uprave GOV.SI, ki je hkrati enotno spletno mesto za objavo razpisov. Ukrep je izveden.

V poročilu za leto 2021 je bilo pojasnjeno, da Ministrstvo za javno upravo Republike Slovenije ne bo razvilo celovite informacijske podpore postopkov priprave in izvajanja javnih razpisov. Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (SVRK) bo razvila modul za izvajanje razpisov v okviru informacijskega sistema za spremljanje kohezijske politike (eMA).

Ogrožanje javnega zdravja

6.6.4.1 Preprečevanje ponarejanja medicinskih izdelkov in podobnih dejanj, ki ogrožajo javno zdravje

Ključne dejavnosti/ukrepi

Aktivnosti bodo usmerjene najprej v dopolnitev pravnih podlag za učinkovito preprečevanje in pregon kaznivih dejanj ponarejanja medicinskih izdelkov in podobnih kaznivih dejanj, ki ogrožajo javno zdravje. Za uresničitev tega je v Sloveniji treba podpisati, ratificirati in implementirati Konvencijo Sveta Evrope o ponarejanju medicinskih izdelkov in podobnih kaznivih dejanjih, ki ogrožajo javno zdravje (Konvencija

Medicrime), ter ustrezno dopolniti kazenskopravno zakonodajo z določbami, ki bodo omogočale pregon in sankcioniranje ponarejanja medicinskih izdelkov, in sinhronizirati nekatere druge predpise, ki urejajo področje zdravil, carinske službe in odgovornost pravnih oseb za kazniva dejanja itd.

V nadaljevanju bo vzpostavljena medresorska koordinacijska skupina za izvajanje konvencije in predpisov na podlagi nje.

Po podatkih Evropske komisije se je na območju EU močno povečalo število odkritih zdravil, ki so ponarejena, kar zadeva njihovo istovetnost, zgodovino ali vir. Ta zdravila po navadi vsebujejo sestavine slabše kakovosti ali ponarejene sestavine, ne vsebujejo zdravilnih učinkovin ali vsebujejo sestavine, vključno z zdravilnimi učinkovinami, v napačnih odmerkih, zaradi česar zelo ogrožajo javno zdravje, seveda pa pristojni organi niso preverili njihove kakovosti, varnosti in učinkovitosti. Izkušnje kažejo, da taka ponarejena zdravila do bolnikov ne pridejo samo po nezakonitih poteh, ampak tudi po zakoniti dobavni verigi. To še zlasti ogroža zdravje ljudi in lahko povzroči, da bolniki izgubijo zaupanje tudi v zakonito dobavno verigo.

Pristojni organ v Sloveniji je pri svojem delu z mednarodnim sodelovanjem že odkril nelegalno trgovino z izdelki, predstavljenimi kot prehranska dopolnila, ki so jim bile namerno dodane nedeklarirane zdravilne učinkovine, kar poveča tveganje za uporabnika, ki je tako zaveden, posledično pa je zaradi tega ogroženo njegovo zdravje.

Tovrstno kriminaliteto je treba zatreti, preden se tako razširi, da bo število teh dejanj začelo ogrožati javno zdravje in s tem tudi življenje kot kazenskopravno varovano dobrino.

Preprečevanje in pregon teh kaznivih dejanj sta izrazito medresorska in zahtevata dobro sodelovanje med pristojnimi organi. Zahtevata tudi programe izobraževanja, ozaveščanja in opolnomočenja vseh deležnikov.

Nosilec:

- **Ministrstvo za zdravje.**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za pravosodje;
- Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke;
- Ministrstvo za notranje zadeve – Policija;
- Finančna uprava Republike Slovenije;
- Državno odvetništvo Republike Slovenije.

Rok za izvedbo:

- podpis konvencije v letu 2019;
- konvencija mora biti ratificirana v letu 2019;
- dopolnitev zakonodaje mora biti izvedena v letu 2019;
- preprečevanje in pregon kaznivih dejanj sta stalna naloga.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- ratifikacija konvencije, prilagoditev zakonodaje, preventivni program za preprečevanje tovrstnih kaznivih dejanj;
- vzpostavitev medresorske koordinacije in število srečanj;
- število uspešno izvedenih pregonov tovrstnih kaznivih dejanj;
- število izvedenih izobraževanj in posvetov o tem.

Opis izvedbe: izvedeno

Namen konvencije Medicrime je varovanje zdravja ljudi in njihove pravice do kakovostnih, varnih in učinkovitih zdravil ter boj proti organiziranemu kriminalu na tem področju. Ratifikacija konvencije Medicrime pomeni dopolnitev pravnega reda na področju tega kriminala in s tem povezanega pregona. Zavezuje države, da sprejmejo vse potrebne zakonodajne, finančne in druge ukrepe, da lahko organi, pristojni za zdravje, carina, policija in sodne oblasti izmenjujejo informacije, učinkovito sodelujejo na državni in mednarodni ravni ter si pomagajo pri izvedbi preventivnih in represivnih ukrepov v skladu z notranjo zakonodajo. Za potrebe izvajanja konvencije Medicrime je bil dopolnjen 183. člen KZ-1 in dodan novi 183.a člen KZ-1.

Konvencija Medicrime je bila sprejeta 28. oktobra 2011 v Moskvi, veljati je začela 1. januarja 2016. Republika Slovenija je konvencijo ratificirala s sprejetjem Zakona o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o ponarejanju medicinskih izdelkov in podobnih kaznivih dejanjih, ki ogrožajo javno zdravje (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 5/22). Konvencija je v Sloveniji začela veljati 1. septembra 2022.

6.6.4.2 Preprečevanje trgovine s človeškimi organi

Ključne dejavnosti/ukrepi

Za usklajen mednarodni pristop in učinkovito preprečevanje in pregon kaznivih dejanj trgovanja s človeškimi organi je v Sloveniji treba podpisati in ratificirati Konvencijo Sveta Evrope proti trgovini s človeškimi organi ter ustrezno dopolniti kazenskopravno zakonodajo z določbami, ki bodo inkriminirala vsa dejanja iz te konvencije, ter sinhronizirati nekatere druge predpise, ki urejajo področje zdravil, carinske službe, odgovornost pravnih oseb za kazniva dejanja itd., in izobraževati in ozaveščati vse deležnike.

Sprejetje te konvencije pomeni zgodovinski mejnik v boju proti enemu od zavržnih dejanj. Konvencija je prvi pravni dokument, ki uveljavlja mednarodno dogovorjeno definicijo trgovine s človeškimi organi in opredeljuje dejavnosti, ki pomenijo trgovanje s človeškimi organi. Z ratifikacijo konvencije se države podpisnice vključijo v boj proti tovrstnemu kriminalu. Konvencija vsebuje določbe za pregon in preprečevanje teh praks ter za zaščito žrtev. Ta instrument dopolnjuje druge pravne okvire, ki že urejajo nekatere vrste trgovine z ljudmi in organi, ter dodatno pokriva nekaj vrzeli, ki obstajajo in so povezane z zločini v dejavnosti transplantacijske medicine. Trgovanje z organi in trgovina z ljudmi za namen pridobivanja organov za presaditve sta pogosto mednarodna, to pa zahteva usklajen pristop in usklajene nacionalne zakonodaje. Konvencija ponuja edinstveno priložnost, da dosežemo ta cilj z vzpostavitvijo jasnih pravnih norm glede dejanj, ki jih je kot kriminal treba definirati na mednarodni ravni. Da bi se ta pravni instrument izkazal kot resnično učinkovit, sta potrebna skupni pristop h konvenciji in trdno skupno stališče, da se te prakse nikakor ne nadaljujejo in se izkoreninijo.

Vsebine za ozaveščanje vsebujejo informacije o nevarnostih pri trgovini s človeškimi organi v povezavi z obveščanjem o javnem sistemu v transplantacijski dejavnosti ter prizadevanjih za kakovost delovanja celotnega sistema in posameznih elementov (uvrstitev na čakalni seznam, vodenje seznama, pridobivanje in transport organov, transplantacija in kakovost življenja po njej ter po darovanju organa). Aktivnosti bodo usmerjene v ozaveščanje javnosti o družbenih vidikih darovanja organov in tkiv v Sloveniji, pravicah in dolžnostih ljudi v povezavi z darovanjem in prejemanjem organov ter nevarnostih, ki izhajajo iz tega. Usmerjene bodo tudi v zdravstvenovzgojne aktivnosti o varnem načinu življenja, tudi v povezavi s potovanji v okolja s povečanim tveganjem za tovrstna kazniva dejanja, in v ukrepe v primerih nespoštovanja osebnega dostojanstva, nevarnosti za zdravje/življenje v povezavi s trgovanjem s človeškimi organi.

Nosilec:

- **Ministrstvo za zdravje.**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za pravosodje;
- Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke;
- Zavod Republike Slovenije za presaditve organov in tkiv Slovenija Transplant;
- Ministrstvo za notranje zadeve – Policija;
- Finančna uprava Republike Slovenije;
- Državno odvetništvo Republike Slovenije;
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje);
- nevladne organizacije.

Rok za izvedbo:

- podpis konvencije leta 2019;
- konvencija mora biti ratificirana v letu 2019;
- dopolnitev zakonodaje v letu 2019;
- preprečevanje in pregon kaznivih dejanj je stalna naloga.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- ratifikacija konvencije, prilagoditev zakonodaje, preventivni program za preprečevanje tovrstnih kaznivih dejanj;
- vzpostavitev medresorske koordinacije in število srečanj;
- število uspešno izvedenih pregonov tovrstnih kaznivih dejanj;
- število izvedenih izobraževanj, posvetov in publikacij o tem.

Opis izvedbe: izvedeno

Zakon o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope proti trgovini s človeškimi organi je bil sprejet na seji Državnega zbora Republike Slovenije 16. marca 2022 in objavljen 30. marca 2022, veljati je začel 14. aprila 2022.

Za izvajanje konvencije je predvidena delovna skupina, ki jo imenuje Vlada Republike Slovenije na predlog Ministrstva za zdravje Republike Slovenije. Skupina bo pripravila načrt izvajanja konvencije. Imenovana je tudi kontaktna točka, in sicer Zavod Republike Slovenije za presaditve organov in tkiv Slovenija transplant, ki bo poskrbel tudi za izobraževanje kadrov.

Informacijska varnost

6.7.4.1 Vzpostavitev nacionalnega sistema informacijske varnosti

Ključne dejavnosti/ukrepi

Razvijati je treba kibernetске zmogljivosti, ki bodo sposobne samostojno in v sodelovanju z drugimi državami varovati komunikacijsko-informacijske sisteme. Vzpostaviti je celovit nacionalni sistem informacijske/kibernetске varnosti ter deležnike v tem sistemu kadrovsko, finančno, strokovno in tehnološko ustrezno okrepiti.

Nosilec:

- **Urad Vlade Republike Slovenije za varovanje tajnih podatkov.**¹

Sodelujoči:

- Ministrstvo za javno upravo;
- Ministrstvo za notranje zadeve – Policija;
- Ministrstvo za zunanje zadeve (Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve);
- Ministrstvo za obrambo;
- Slovenska obveščevalno-varnostna agencija.

Rok za izvedbo:

- pristojni nacionalni organ za informacijsko varnost začne delovati najpozneje do 1. januarja 2020;
- stalna dejavnost.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- vzpostavitev delovanja deležnikov (organov) v nacionalnem sistemu informacijske varnosti.

Opis izvedbe: izvedeno

Od leta 2019 se v Republiki Sloveniji vzpostavlja in gradi sistem informacijske/kibernetске varnosti. Od leta 2021 naloge pristojnega nacionalnega urada opravlja Urad Vlade Republike Slovenije za informacijsko varnost (v nadaljnjem besedilu: URSIV).

Odlok o ustanovitvi, nalogah in organizaciji Urada Vlade Republike Slovenije za informacijsko varnost (Uradni list RS, št. 114/21) določa, da je URSIV samostojna vladna služba, ki kot pristojni državni organ za informacijsko varnost opravlja naloge na področju informacijske in kibernetске varnosti po zakonu, ki ureja informacijsko varnost, predpisih EU s področja informacijske varnosti, po ratificiranih mednarodnih sporazumih in drugih predpisih.

V skladu z Odlokom o Svetu za nacionalno varnost (Uradni list RS, št. 137/22 in 144/22) se direktor URSIV v funkciji člana udeležuje sej Sekretariata Sveta za nacionalno varnost (v nadaljnjem besedilu: SSNAV) in Operativne skupine SSNAV.

V skladu s koordinacijsko vlogo na področju informacijske/kibernetске varnosti in na podlagi Nacionalnega načrta odzivanja na kibernetске incidente, ki ga je vlada sprejela 18. marca 2021, je URSIV vzpostavil Koordinacijsko skupino za kibernetско varnost, ki se je v letu 2022 sestala na devetnajstih rednih in štirih ad-hoc sestankih. V skupino so bili v letu 2022 vključeni predstavniki URSIV, Ministrstva za javno upravo Republike Slovenije, Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije – Policije, Ministrstva za obrambo Republike Slovenije, Slovenske obveščevalno-varnostne agencije in nacionalnega odzivnega centra SI-CERT.

¹ Pristojni nosilec strategije je od 1. januarja 2020 Urad Vlade Republike Slovenije za informacijsko varnost.

Vse omenjene aktivnosti so pripomogle k zgraditvi nacionalnega sistema kibernetске varnosti v državi. Osrednji pravni akt s področja informacijske/kibernetске varnosti pa je Zakon o informacijski varnosti (Uradni list RS, št. 30/18, 95/ 21 in 130/22 - ZEKom-2; nadaljnjem besedilu: ZInfV-A). Ekosistem nacionalnega sistema kibernetске varnosti sestavljajo poleg URSIV še odzivni centri za obravnavo kibernetских dogodkov, inšpekcija za kibernetско varnost, izvajalci bistvenih storitev in organi državne uprave.

Odzivni centri

Tudi v letu 2022 je naloge nacionalnega odzivnega centra za kibernetско varnost opravljal SI-CERT v okviru Akademске in raziskovalne mreže Slovenije, v skladu s prvim odstavkom 28. člena ZInfV. Odzivni center je sprejemal in analiziral prijavljene kibernetске dogodke izvajalcev bistvenih storitev iz sektorjev energija, digitalna infrastruktura, oskrba s pitno vodo in njena distribucija, zdravstvo, promet, bančništvo, infrastruktura finančnega trga, preskrba s hrano in varstvo okolja, ponudnikov digitalnih storitev in državljanov. O prijavljenih incidentih je pripravil poročilo za URSIV kot pristojni nacionalni organ za informacijsko varnost (v nadaljnjem besedilu: PNO), s čimer je prispeval k situacijskemu zavedanju na področju nacionalne varnosti in omogočal sprejemanje ustreznih usmeritev in odločitev v zvezi s kibernetско varnostjo.

Naloge odzivnega centra za incidente v informacijskih sistemih organov državne uprave opravlja SIGOV-CERT, ki je v skladu z ZInfV-A v letu 2022 deloval v okviru URSIV, kot notranja organizacijska enota PNO. Odzivni center je pristojen tudi za prijavo incidentov organov državne uprave, ki upravljajo informacijske sisteme in dele omrežja oziroma izvajajo informacijske storitve, nujne za nemoteno delovanje države ali za zagotavljanje nacionalne varnosti. Za zagotavljanje informacijske varnosti v svojih omrežjih in informacijskih sistemih so s svojimi zmogljivostmi skrbeli policija, Ministrstvo za javno upravo Republike Slovenije, Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije in Slovenska obveščevalno-varnostna agencija.

Organi državne uprave

Na podlagi prvega odstavka 9. člena ZInfV je Vlada Republike Slovenije februarja 2022 določila še dodatne organe državne uprave iz tretje alineje prvega odstavka 5. člena ZInfV. Organ državne uprave je zavezanec, ki upravljajo z informacijskimi sistemi in deli omrežja oziroma izvaja informacijske storitve, nujne za nemoteno delovanje države ali za zagotavljanje nacionalne varnosti. Organ državne uprave je določil kontaktno osebo za informacijsko varnost in njenega namestnika, pripravil analizo, oceno in vrednotenje tveganj ter pripravil ukrepe, potrebne za obvladovanje tveganj glede varnosti za informacijske sisteme, dele omrežja, s katerimi upravlja in storitve, ki jih izvaja. Organi državne uprave so za zagotavljanje informacijske varnosti ter visoke ravni varnosti omrežij in informacijskih sistemov državnih organov vzpostavili in vzdrževali dokumentiran sistem upravljanja varovanja informacij in sistem upravljanja neprekinjenega poslovanja. S tem se je zagotovila višja raven kibernetске varnosti.

Izvajalci bistvenih storitev

Na podlagi drugega odstavka 6. člena ZInfV in 6. člena Uredbe o določitvi bistvenih storitev in podrobnejši metodologiji za določitev izvajalcev bistvenih storitev (Uradni list RS, št. 39/19) je Vlada RS aprila 2022 določila še dodatne izvajalce bistvenih storitev, ki zagotavljajo storitev, ki so bistvene za ohranitev ključnih družbenih oziroma gospodarskih dejavnost. Zagotavljanje teh storitev mora biti odvisno od omrežij in informacijskih sistemov. Izvajalci bistvenih storitev so dolžni nacionalni skupini za obravnavo incidentov s področja varnosti elektronskih omrežij in informacij (nacionalni CSIRT) brez nepotrebne odlašanja prijaviti incidente s pomembnim vplivom na neprekinjeno izvajanje bistvenih storitev, ki jih zagotavljajo. Ti izvajalci bistvenih storitev izvajajo analize, ocene, vrednotenje tveganj ter na tej osnovi pripravijo in izvedejo potrebne ukrepe za obvladovanje tveganj glede varnosti omrežij in informacijskih sistemov, ki jih uporabljajo pri bistvenih storitvah. S tem krepijo kibernetско varnost lastnih informacijsko-komunikacijskih omrežij kar dviguje nivo kibernetске varnosti v državi.

Inšpekcija

Inšpekcija za informacijsko varnost ima pristojnost za nadzor zavezancev na področju informacijske varnosti. Naloge zajemajo izvajanje nadzora glede izpolnjevanja določb ZInfV in na njegovi podlagi

sprejetih predpisov, nadzor izvajalcev bistvenih storitev, nadzor ponudnikov digitalnih storitev, nadzor organov državne uprave in nadzor nad izvajanjem upravnih odločb, izdanih na podlagi četrtega odstavka 21. člena in četrtega odstavka 22. člena ZInfV. V 2022 je bilo opravljenih šest rednih sistemskih inšpekcijskih nadzorov in dva izredna inšpekcijska nadzora. Skupno je bilo v nadzorih odrejenih 87 ukrepov za odpravo nepravilnosti in podanih 44 priporočil za izboljšanje varnosti. Gre za pomemben ukrep na področju informacijske varnosti in zagotovitev visoke ravni varnosti omrežij in informacijskih sistemov v RS, ki so bistvenega pomena za nemoteno delovanje države v vseh varnostnih razmerah in zagotavljajo bistvene storitve za ohranitev ključnih družbenih in gospodarskih dejavnosti.

6.7.4.2 Varnost državljanov v kibernetnem prostoru

Ključne dejavnosti/ukrepi

Državljanje je treba seznaniti z nevarnostmi in tveganji v kibernetnem prostoru, z načini za njihovo obvladovanje in s tem povezano odgovornostjo vsakega posameznika za lastno varnost. Ozaveščanje in izobraževanje sta izredno pomembna, saj prispevata k oblikovanju oziroma izboljšanju varnostne kulture uporabnikov kibernetnega prostora. Še naprej je treba zagotavljati izvajanje že obstoječih nacionalnih programov ozaveščanja in izobraževanja (Varni na internetu, Center za varnejši internet (SAFE.SI, TOM telefon, Spletno oko)), jih nadgrajevati, razširiti in z njimi nagovarjati nove ciljne skupine uporabnikov. Vsebine informacijske/kibernetne varnosti je nujno treba sistemsko vključiti v šolski prostor oziroma učno okolje izobraževalnih ustanov na vseh, še zlasti pa na nižjih (osnovno- in srednješolska) ravneh izobraževalnega sistema.

Nosilec:

- **Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje).**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za javno upravo;
- Ministrstvo za notranje zadeve – Policija;
- Ministrstvo za obrambo;
- Urad Vlade Republike Slovenije za varovanje tajnih podatkov.

Rok za izvedbo:

- stalna dejavnost.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- število izobraževanj glede informacijske/kibernetne varnosti in kriminalitete;
- število preventivnih programov za preprečevanje kibernetne kriminalitete;
- nadgradnja in širitev obstoječih nacionalnih programov ozaveščanja in izobraževanja;
- vnos vsebin informacijske/kibernetne varnosti v šolski prostor in učno okolje izobraževalnih ustanov.

Opis izvedbe: izvedeno

V letu 2022 je potekal projekt Dvig digitalne kompetentnosti, ki sta ga izvajala Zavod Republike Slovenije za šolstvo in Akademsko in raziskovalna mreža Slovenije – Arnes . Podlaga za usposabljanje je tudi evropski okvir digitalnih kompetenc, kjer je eno izmed petih področij ravno Varna raba interneta. Tako se izvajajo različne oblike usposabljanj, na primer MOOC (MOST) na temo varne rabe interneta, ki se tudi redno posodablja. Poleg tega Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje aktivno sodeluje s projektom Safe.si ter ga promovira na šolah. Sofinancirali so tudi dogodek Dan varne rabe interneta, ki je bil namenjen ozaveščanju o prepoznavanju dezinformacij na spletu.

URSIV, kot pristojni nacionalni organ za informacijsko varnost, ima med svojimi nalogami določeno tudi preventivno delovanje na področju informacijske varnosti. URSIV koordinira usposabljanje, vaje in izobraževanje na področju informacijske varnosti ter skrbi za dvig zavedanja javnosti o informacijski varnosti. V skladu z nalogami je v uradu organiziran Sektor za dvig odpornosti, URSIV je v letu 2022 podpiral delovanje nacionalnega odzivnega centra za kibernetno varnost SI-CERT, s čimer je slednjemu bilo zagotovljeno stabilno in sistemsko financiranje. Uporabniki storitev SI-CERT so tudi fizične osebe. Na področju ozaveščanja potekata dva projekta na državni ravni. SI-CERT od leta 2011 izvaja nacionalni program ozaveščanja in izobraževanja Varni na internetu. Cilj projekta, ki je namenjen najširši slovenski javnosti, je dvig stopnje informiranosti o varni rabi interneta. Projekt, ki ga financira URSIV, je umeščen tudi v kampanje v okviru evropskega meseca kibernetne varnosti. V sklopu kampanje evropskega meseca kibernetne varnosti (oktober 2022) so na SI-CERT tudi v letu 2022

izvajali brezplačni spletni tečaj o informacijski varnosti »Varni v pisarni«. V njem na razumljiv in strnjen način v obliki video predavanj predstavijo najpogostejše nevarnosti, ki prežijo na spletne uporabnike, skupaj z nasveti za zaščito. Tečaj je sicer primarno namenjen zaposlenim v podjetjih, vendar pa so vsebine enako primerne tudi za zaposlene v javnih ustanovah, šolstvu, državni upravi itd. Tudi v letu 2022 je bila na voljo, v novembru 2021 premierno predstavljena, spletna video serija »Klik«, s katero v štirih epizodah skozi resnične zgodbe žrtev ozavešča o različnih spletnih prevarah. V okviru Centra za varnejši internet, ki ga vodi konzorcij (Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani, Arnes, Zveza prijateljev mladine Slovenije in zavod MISSS), financirata pa ga generalni direktorat CONNECT pri Evropski komisiji in URSIV, se izvajajo programi SAFE.SI, TOM telefon in Spletno oko. Program SAFE.SI deluje kot nacionalna točka ozaveščanja otrok in najstnikov o varni rabi interneta in mobilnih naprav. Program TOM telefon otrokom in mladostnikom med drugim svetuje tudi o varni rabi interneta in mobilnih naprav. Spletno oko je spletna prijavna točka, ki v partnerstvu s policijo, vrhovnim državnim tožilstvom, Uradom varuha človekovih pravic Republike Slovenije, ponudniki internetnih storitev, javnimi ter drugimi zainteresiranimi vladnimi in nevladnimi organizacijami omogoča anonimno prijavo domnevno nezakonitega gradiva s spolnimi zlorabami otrok in sovražnega govora na spletu ter ozavešča o problematiki nezakonitih spletnih vsebin. Trije programi ozaveščanja potekajo tudi po ministrstvih in vladnih službah. Na Ministrstvu za javno upravo poteka ozaveščanje uporabnikov o informacijski varnosti prek izobraževalnega središča DRO, kjer so bili pripravljene e-tečaji s področja informacijske/kibernetske varnosti. Tečaji so v spletni učilnici na voljo tudi drugim organom v omrežju HKOM. V času prvega vala epidemije COVID-19 je bil pripravljen program Informacijska varnost (e-usposabljanje), ki je namenjen vsem državnim uslužbencem, ki želijo osvežiti znanje s področja informacijske varnosti in se še vedno izvaja. Tudi v letu 2022 je URSIV izvajal projekt Kibertalent, ki je namenjen predvsem mladim talentom na področju kibernetske varnosti. S projektom URSIV želi popularizirati področje kibernetske varnosti med mladimi, predvsem srednješolci in študenti, povečati zanimanje za študij na področjih, povezanih s kibernetsko varnostjo, spodbuditi izobraževalne ustanove k oblikovanju novih izobraževalnih programov in razpisu večjega števila mest v programih na tem področju ter s tem postopno povečati bazen prihodnjih strokovnjakov na izredno deficitarnem področju tako v javnem kot zasebnem sektorju. V okviru projekta je posebna pozornost namenjena tudi mladim ženskam, ki jih na področju kibernetske varnosti močno primanjkuje.

6.7.4.3 Izboljšanje ravni informacijske/kibernetske varnosti v gospodarstvu

Ključne dejavnosti/ukrepi

Zagotavljanje informacijske/kibernetske varnosti v gospodarstvu je zlasti pomembno v okolju digitalnega podjetništva in industrije, ko so praktično že vsi procesi vsaj informacijsko podprti oziroma vse bolj tudi utemeljeni. Poleg tega je treba spodbujati razvoj, raziskave in inovacije pri informacijski/kibernetski varnosti ter vpeljavo novih tehnologij, potrebnih za dodaten preboj na tem področju. Država mora spodbujati povezovanje akademsko-raziskovalnih institucij in gospodarstva na nacionalni in tudi na mednarodni ravni. Vzporedno je treba izvajati programe ozaveščanja podjetij o tveganjih kibernetskega prostora in varni uporabi informacijsko-telekomunikacijskih tehnologij.

Nosilec:

- **Urad Vlade Republike Slovenije za varovanje tajnih podatkov.**²

Sodelujoči:

- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport);
- Ministrstvo za javno upravo;
- Ministrstvo za notranje zadeve – Policija;
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

Rok za izvedbo:

- stalna dejavnost.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- število izobraževanj/ozaveščanj glede informacijske/kibernetske varnosti in kriminalitete;
- število vpeljanih novih tehnologij;
- število inovacij v informacijski/kibernetski varnosti.

Opis izvedbe: delno izvedeno

² Pristojni nosilec strategije je od 1. januarja 2020 URSIV.

Vlada Republike Slovenije je 6. januarja 2022 sprejela Strategijo digitalne transformacije gospodarstva, ki je del reformnih ukrepov v okviru Načrta za okrevanje in odpornost, in sicer v okviru komponente digitalne transformacije podjetij. Med ukrepi so zajeti digitalni vavčerji kot oblika majhne podpore za majhna in srednje velika podjetja z namenom izboljšanja digitalnih kompetenc, digitalnega marketinga, priprave digitalne strategije in izboljšanja kibernetske varnosti.

Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport Republike Slovenije (prej Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo Republike Slovenije) je v sodelovanju z Javnim skladom Republike Slovenije za podjetništvo tudi v letu 2022 izvajalo program na podlagi javnega poziva za Vavčer za kibernetsko varnost, ki se je pričel leta 2019. Namen in cilj javnega poziva je spodbuditi mikro, majhna in srednje velika podjetja s sedežem v Republiki Sloveniji, ki se kot pravne ali fizične osebe ukvarjajo z gospodarsko dejavnostjo in so organizirana kot gospodarske družbe, samostojni podjetniki posamezniki ali zadruga, k zagotavljanju povečanja kibernetske varnosti, s čimer se bodo povečali njihova konkurenčnost, dodana vrednost oziroma prihodki od prodaje. Predmet javnega poziva je bil sofinanciranje upravičenih stroškov za sistemski varnostni pregled in/ali vdorni (penetracijski) test. V okviru tega razpisa je bilo z nekaj preko 700.000 EUR podprtih 105 podjetij. Dodatna sredstva za Javni poziv za Vavčer za kibernetsko varnost so bila zagotovljena iz REACT-EU. Tako je bilo za spodbujanje kibernetske varnosti v mikro, malih in srednje velikih podjetjih, dodatno namenjenih cca. 1,5 mio EUR, v okviru katerih bo podprtih cca 270 podjetij. Javni poziv je bil zaprt zaradi porabe sredstev.

URSIV je že v procesu ustanavljanja navezal stik z Gospodarsko zbornico Slovenije (v nadaljnjem besedilu: GZS). V okviru GZS deluje Združenje za informatiko in telekomunikacije, ki ima vzpostavljeno Sekcijo za kibernetsko varnost (v nadaljnjem besedilu: SeKV), namenjeno povezovanju deležnikov na področju kibernetske varnosti (zasebni in javni sektor, univerze, RRI organizacije) in pomoči pri izvedbi razvojnih projektov. V sekciji sodelujejo tudi predstavniki nekaterih državnih organov (Ministrstva za obrambo Republike Slovenije, Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije, Policije, Urada Vlade Republike Slovenije za tajne podatke in Ministrstva za javno upravo Republike Slovenije). V letu 2022 je na pobudo Agencije Evropske unije za kibernetsko varnost (v nadaljnjem besedilu: ENISA) v organizaciji Sekcije kibernetske varnosti pri GZS-ZIT, IKT-Horizontalne mreže in Projektne pisarne GZS, potekal dogodek Cyber Night., ki a je sofinanciral URSIV. Na dogodku so se tekmovalci iz vse Evrope pomerili v CFT oziroma Capture the Flag ('Ujemite zastavo'), tekmovanju s področja informacijske varnosti, ki vključuje najrazličnejše izzive kot so kriptografija, stenografija, izkoriščanja spletnih in strežniških ranljivosti, obratno inženirstvo. Tekmovanje je bilo namenjeno vsem, ki so se želeli preizkusiti na področju informacijske varnosti. Tako tistim, ki se s kibernetskim svetom šele spoznavajo, kot tudi izkušenejšim tekmovalcem. Tekmovalci so tekmovali posamično in v ekipah, zmagovalac oz. zmagovalna ekipa pa je bila tista, ki je rešila največ izzivov in si tako prislužila največje število točk.

URSIV je v letu 2022 nadaljeval s podporo raziskavam na področju kibernetske varnosti. Tako je skupaj z Javno agencijo za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost RS sofinanciral tri ciljne raziskovalne projekte (v nadaljnjem besedilu: CRP). Prvega, ki je bil namenjen raziskavam kibernetske varnosti v različnih tehnologijah, je izvedla Fakulteta za elektrotehniko Univerze v Ljubljani. Drugega, ki je bil namenjen raziskavam možnosti uporabe umetne inteligence na področju kibernetske varnosti, je izvedel Institut Jožef Stefan. Tretji projekt, v okviru katerega sta bila razvita dodiplomski in magistrski študijski program kibernetske varnosti, pa je izvedla Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko Univerze v Mariboru. Ko bosta programa akreditirana, bo treba zagotoviti pogoje za njuno izvedbo. URSIV bo s sofinanciranjem CRP nadaljeval tudi v obdobju od leta 2023 do 2025. Še več možnosti za podporo raziskavam, razvoju in inovacijam na področju kibernetske varnosti pa se bo odprlo, ko bo v celoti zaživel Nacionalni koordinacijski center za kibernetsko varnost znotraj URSIV.

V letu 2022, sta bila izvedena dva posveta kibernetske varnosti za izvajalce bistvenih storitev. V marcu je bil izveden 1. posvet kibernetske varnosti izvajalcev bistvenih storitev v hibridni obliki, katerega namen je bil seznaniti predstavnike izvajalcev s preteklimi izkušnjami, z novostmi na področju kibernetske varnosti, ter graditi povezanost in zaupanje med vsemi ključnimi deležniki kibernetske varnosti v RS. Na drugem posvetu kibernetske varnosti za izvajalce bistvenih storitev, ki je bil izveden v mesecu oktobru v virtualni obliki, pa so se predstavili realni primeri kibernetski incidentov in naučene izkušnje ter platforma MISIP, ki je namenjena izmenjavi indikatorjev okuženosti (IoC) za tehnično raven kibernetske

varnosti. Glavni namen je, da se letni posveti tako za izvajalce bistvenih storitev kot tudi za organe državne uprave izvajajo na vsakoletni ravni.

Pomemben dogodek krepitev informacijske/kibernetske varnosti v gospodarskih družbah je bila odločitev RS, da sodeluje na vaji kibernetske obrambe in strateškega odločanja »Locked Shields« v organizaciji Natovega centra odličnosti kibernetske obrambe. Na vaji, ki je bila izvedena aprila 2022, so poleg državnih organov sodelovale tudi gospodarske družbe, ki so bile izbrane v sodelovanju z GZS.

Za dvig ravni informacijske/kibernetske varnosti na področju kritične infrastrukture je pomembno tudi sodelovanje države na vsakokratni vseevropski vaji »Cyber Europe«. Vaja, ki je bila izvedena v 2022, je bila namenjena sektorju zdravstva, katerega izreden pomen se je še posebej pokazal v času epidemije. Na vaji so poleg nekaterih izvajalcev bistvenih storitev v sektorju zdravstvu, med njimi obe največji bolnici v državi, sodelovali tudi odzivni in varnostno-operativni centri za kibernetsko varnost iz javnega in zasebnega sektorja.

URSIV je v letu 2022 sodeloval na srečanjih Upravnega odbora Evropskega industrijskega, tehnološkega in raziskovalnega kompetenčnega centra za kibernetsko varnost (krovni organ za povezovanje in usmerjanje nacionalnih koordinacijskih centrov) (v nadaljnjem besedilu: ECCC), kjer so bila obravnavana področja vezana na vzpostavitev samostojnosti ECCC, področja vezana na vzpostavitev mreže NCC-jev po državah članicah, ter drugih pomembnih evropskih dokumentov predstavljenih s strani različnih evropskih institucij. Preko Upravnega odbora so se organizirali tudi številne delavnice in virtualna srečanja, ki so bila primarno namenjena vzpostavitvi NCC. URSIV je v vlogi NCC (nacionalni koordinacijski center za kibernetsko varnost) vodil raznolike aktivnosti na nacionalnem nivoju, se povezoval z deležniki in potencialnimi partnerji, da bi bila vzpostavitev NCC-SI postavljena na način, ki bo omogočal izvajanje izjemno raznolikih obveznosti vezanih na evropsko uredbo. Da bi lahko uspešno črpali evropska sredstva, pa je bilo treba validirati tudi URSIV kot nacionalni organ. URSIV tega postopka v letu 2022 še ni dokončal, zato se ni prijavil na razpis Evropske komisije, ki je bil namenjen zagotoviti sredstev za delovanje NCC.

URSIV je v letu 2022 podpiral delovanje nacionalnega odzivnega centra za kibernetsko varnost SI-CERT, s čimer je zagotovljeno stabilno in sistemsko financiranje. Med pomembnimi uporabniki storitev SI-CERT so tudi MSP. SI-CERT jim pomaga pri odpravi posledic varnostnih incidentov, zelo pomembna pa je tudi njegova vloga na področju ozaveščanja, saj redno izvaja program ozaveščanja najširše slovenske javnosti Varni na internetu, ki vsebuje tudi module, namenjene MSP. Ponuja tudi brezplačni spletni tečaj o informacijski varnosti za zaposlene Varni v pisarni, ki je bil poleg osnovnega modula v zadnjem času nadgrajen tudi z moduli za področja računovodstva, tajništva, financ, marketinga, prodaje in nabave, logistike in IT za informatike v podjetjih in zunanje izvajalce.

6.7.4.4 Zatiranje kibernetske kriminalitete

Ključne dejavnosti/ukrepi

Pri zatiranju kibernetske kriminalitete je treba razvijati dodatne zmogljivosti policije in pravosodnih organov. Večjo pozornost je treba nameniti razvoju digitalne forenzike ter ustrezni usposobljenosti organov odkrivanja in pregona. Zagotoviti je treba ustrezne zmogljivosti organov odkrivanja in pregona za odkrivanje, preiskovanje in pregon kibernetske kriminalitete ter redno usposabljanje o informacijskih tehnologijah in kibernetski kriminaliteti za organe odkrivanja in pregona.

Nosilec:

- **Ministrstvo za notranje zadeve – Policija.**

Sodelujoči:

- Urad Vlade Republike Slovenije za varovanje tajnih podatkov;
- Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja;
- Ministrstvo za pravosodje;
- Vrhovno državno tožilstvo.

Rok za izvedbo:

- stalna naloga.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- število preventivnih programov glede informacijske/kibernetske varnosti;

- število preiskanih kaznivih dejanj kibernetске kriminalitete;
- število mednarodnih kriminalističnih preiskav kibernetске kriminalitete;
- dopolnitev ustrezne zakonodaje.

Opis izvedbe: izvedeno

Policija je v letu 2022 spremljala razmere in novosti na področju kibernetске kriminalitete ter razvoj novih informacijskih tehnologij in storitev. O pojavu določene problematike (na primer spletne goljufije) je sprotно obveščala javnost. Zaradi hitrega razvoja, povečevanja problematike kibernetске kriminalitete in števila preiskanih zaseženih elektronskih naprav je krepila tako materialno-tehnične kot tudi kadrovske zmogljivosti. Oblikovan in verificiran je bil program usposabljanja s področja računalniškega preiskovanja.

Policija je izvedla devet preventivnih programov na področju kibernetске varnosti.

Obravnavala je 229 kaznivih dejanj kibernetске kriminalitete.

Dejavno je sodelovala v štirih mednarodnih kriminalističnih preiskavah, ki jih je vodil oziroma koordiniral Europol in v katerih je sodelovalo več držav članic Evropske unije.

Ogroženost Republike Slovenije zaradi radikalizacije, ekstremnega nasilja in terorizma

6.8.4.1 Vzpostavitev celovitega systemskega pristopa omejevanja grožnje terorizma

Ključne dejavnosti/ukrepi

Nadaljuje se celovita ocena ustreznosti nacionalnih protiterorističnih zmogljivosti tako na systemsko strateški kot tudi na operativni ravni, vključujoč zakonodajni, systemski, kadrovski kot tudi tehnološki vidik. Zagotovijo se pogoji za delovanje Medresorske delovne skupine za protiterorizem (v nadaljnjem besedilu: MDS PTR) ter vzpostavi ustrezen sistem, ki bo omogočal učinkovito komunikacijo, koordinacijo in sodelovanje vseh na nacionalni ravni pristojnih deležnikov. Zaradi kompleksnosti teroristične grožnje in obremenjenosti posameznih nosilcev, povezanih z mednarodnimi in domačimi obveznostmi, je kot možna prihodnja oblika delovanja predlagano prihodnje preoblikovanje MDS PTR v (analitični) protiteroristični center, ki bi na enem mestu združeval strokovnjake nosilnih organov.

Nosilec:

- **Medresorska delovna skupina za protiterorizem.**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za notranje zadeve;
- Ministrstvo za pravosodje;
- Ministrstvo za zunanje zadeve (Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve);
- Ministrstvo za obrambo;
- Finančna uprava Republike Slovenije;
- Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja;
- Slovenska obveščevalno-varnostna agencija;
- Obveščevalno-varnostna služba;
- drugi zainteresirani nacionalni/mednarodni organi ter raziskovalni sektor.

Rok za izvedbo:

- stalna naloga.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- število razprav, predlogov in systemsko strateških rešitev na ravni MDS PTR;
- izdelana enotna strategija komuniciranja glede terorizma;
- systemska umestitev protiterorističnega koordinatorskega centra.

Opis izvedbe: delno izvedeno

V letu 2022 je bilo sklicanih šest rednih sej na katerih so člani sprejeli 35 sklepov.

MDS PTR redno podaja SSNAV in Vladi Republike Slovenije predloge in pobude za izboljšanje systemskega omejevanja grožnje terorizma. Z Akcijskim načrtom za preprečevanje terorizma in nasilnega ekstremizma 2022–2024, ki je bil potrjen januarja 2022, se predvidevajo tudi dejavnosti za izdelavo celovite ocene ustreznosti zdajšnje ureditve protiteroristične koordinacije ter natančna opredelitev vloge, nalog in pristojnosti nosilcev sistema nacionalne varnosti na področju preprečevanja

terorizma in nasilnega ekstremizma. Poleg tega sta načrtovani tudi opredelitev pristojnosti in nalog nacionalnega koordinatorskega za preprečevanje terorizma in nasilnega ekstremizma ter zagotovitev ustreznega zakonodajnega in institucionalnega okvira za njegovo učinkovito delovanje.

6.8.4.3 Okrepitev delovanja Nacionalne platforme za preprečevanje radikalizacije – RAN

Ključne dejavnosti/ukrepi

Nadaljujeta se identifikacija in postopno vključevanje vseh za preprečevanje radikalizacije, ki vodi v nasilni ekstremizem pristojnih deležnikov na nacionalni ravni. Okrepijo se komunikacija, koordinacija in sodelovanje sodelujočih deležnikov, zagotovita se ustrezna ozaveščenost in prepoznavanje vloge posameznih deležnikov ter nadaljujeta oblikovanje in prenos na nacionalni in mednarodni ravni prepoznanih dobrih praks za pravočasno in učinkovito preprečevanje radikalizacije, ki vodi v nasilni ekstremizem. Okrepita se sodelovanje in zastopanje interesov Slovenije v različnih mednarodnih sestavih ter zagotovita ažurno oblikovanje lastnih in implementacija tujih dobrih praks ter obveznosti.

Nosilec:

- **Ministrstvo za notranje zadeve – Policija.**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za notranje zadeve;
- Ministrstvo za pravosodje;
- Ministrstvo za zunanje zadeve (Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve);
- Ministrstvo za obrambo;
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti;
- Ministrstvo za zdravje;
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje);
- Slovenska obveščevalno-varnostna agencija;
- Obveščevalno-varnostna služba,
- zainteresirane nevladne organizacije;
- Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede;
- Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.

Rok za izvedbo:

- stalna naloga.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- število plenarnih, dvo- in večstranskih zasedanj, ki jih omogoča nacionalna platforma;
- število predlogov in sistemskih rešitev SNAV/SSNAVm;
- število udeležb v relevantnih mednarodnih sestavih.

Opis izvedbe: delno izvedeno

5. marca 2020 je bila s sklepom Vlade Republike Slovenije vzpostavljena Medresorska delovna skupina za preprečevanje radikalizacije. S sklepom Sveta za nacionalno varnost Nacionalna RAN je mreža postala del strukture Medresorske delovne skupine za preprečevanje radikalizacije.

Policija sodeluje v medresorski delovni skupini in je kot nosilec izvedla tri strokovne posvete za vse sodelujoče v medresorski delovni skupini.

6.8.4.4 Priprava enotne metodologije za izdelavo ocene tveganj in ranljivosti ter teroristične ogroženosti

Ključne dejavnosti/ukrepi

Izdelujejo in zagotavljajo se periodične ocene ogroženosti, pripravi se enotna metodologija za izdelavo ocene teroristične ogroženosti Republike Slovenije, vključno z oceno tveganja in ranljivosti. Poleg tega se pripravi ocena pregleda ukrepov državnih organov ob spremembi stopnje ogroženosti, pripravijo pa se tudi smernice in priporočila glede ukrepov za odzivanje glede na stopnjo ogroženosti.

Nosilec:

- **Medresorska delovna skupina za protiterorizem.**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za notranje zadeve – Policija;
- Ministrstvo za pravosodje;
- Ministrstvo za zunanje zadeve (Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve);

- Ministrstvo za obrambo;
- Finančna uprava Republike Slovenije;
- Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja;
- Slovenska obveščevalno-varnostna agencija;
- Obveščevalno-varnostna služba.

Rok za izvedbo:

- stalna naloga.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- število razprav o neki temi;
- oblikovana enotna metodologija;
- priprava smernic in priporočil glede ukrepov za odzivanje na stopnjo ogroženosti.

Opis izvedbe: izvedeno

MDS PTR ima že od leta 2004 izdelano metodologijo za pripravo ocene teroristične ogroženosti, ki se uporablja za pripravo periodičnih ocen teroristične ogroženosti Republike Slovenije. Metodologija je bila posodobljena leta 2016 (prehod s tristopenjske na petstopenjsko lestvico). V skladu z Akcijskim načrtom za preprečevanje terorizma in nasilnega ekstremizma 2022–2024, ki predvideva razvoj obstoječe metodologije za zbiranje in analiziranje podatkov ter ocenjevanje teroristične ogroženosti in po potrebi njeno nadgradnjo, je MDS PTR konec leta 2021 začela razvijati (proučevanje in testiranje modelov) obstoječo metodologijo za izdelavo ocene tveganj in ranljivosti ter teroristične ogroženosti oziroma pripravo predloga nove metodologije. MDS PTR je pripravila predlog nove metodologije in ga poslala v potrditev SSNAV; ta jo je potrdil na drugi redni seji, ki je potekala 7. decembra 2022.

6.8.4.5 Strategija/program – uveljavitev interesov Republike Slovenije v sklopu Protiteroristične iniciative držav zahodnega Balkana (Western Balkan Counter Terrorism Initiative – WBCTi)

Ključne dejavnosti/ukrepi

Gostitev sestankov Odbora za integrativno upravljanje notranje varnosti v regiji Zahodni Balkan (WB IISG Board) v okviru Brdo procesa ter predstavljanje načrtov in rezultatov dela IISG procesa v Svetu EU in na njegovih delovnih telesih. Sovodenje WBCTi stebra Integrativnega upravljanja notranje varnosti skupaj z Ženevskim centrom za nadzor nad oboroženimi silami (v nadaljnjem besedilu: DCAF) in Avstrijo. Sodelovanje pri pripravi večletnih načrtov aktivnosti stebra WBCTi, pri pripravi poročil, spremljanju in evalvaciji aktivnosti ter potrebni koordinaciji mednarodnih partnerjev pri izvajanju načrtovanih aktivnosti. Predsedovanje Neformalni delovni skupini WBCTi, ki deluje v okviru Delovne skupine za boj proti terorizmu pri Svetu EU in je namenjena koordinaciji skupine EU partnerjev v stebru WBCTi strukture IISG. Aktivna udeležba na sestankih IISG Podporne skupine s partnerji WBCTi, ki bo vključevala predvidoma 4 sestanke letno z vsemi partnerji WBCTi, redne koordinativne sestanke vodilnih partnerjev v stebru WBCTi in sestanke horizontalne koordinacije z vodilnimi partnerji drugih dveh stebrov IISG. Vodenje in organizacija sestankov CTI ter sodelovanje pri izvajanju operativnih aktivnosti CTI, kjer bo udeležena slovenska policija. Promocija WBCTi in vloge Slovenije oziroma slovenske policije na relevantnih mednarodnih dogodkih.

Nosilec:

- **Ministrstvo za notranje zadeve.**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za zunanje zadeve (Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve);
- Ministrstvo za pravosodje;
- Vrhovno državno tožilstvo;
- Specializirano državno tožilstvo;
- Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja.

Rok za izvedbo:

- stalna naloga.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- število sestankov procesa Brdo v sestavi Usmerjevalnega odbora na visoki ravni za integrativno upravljanje notranje varnosti IISG HL SC;
- število mednarodnih dogodkov, na katerih je slovenska policija predstavljala WBCTi;
- število razprav, predlogov in sistemsko strateških odločitev, oblikovanih na sestankih CTI;
- število razprav, predlogov in sistemsko strateških rešitev, oblikovanih na sestankih WBCTi;

- izvajanje aktivnosti v projektu First Line, ki predstavlja preventivno komponento stebra WBCTi, ter nadaljevanje teh aktivnosti v okviru procesa izgradnje mehanizmov Prevent-Refer-Address (P-R-A) v državah regije zahodni Balkan.

Opis izvedbe: *neizvedeno*

V letu 2022 na Ministrstvu za notranje zadeve Republike Slovenije ni bilo izvedenih dejavnosti.

6.8.4.6 Vodenje regionalne mreže nacionalnih protiterorističnih enot držav zahodnega Balkana (Counter Terrorism Initiative – (CTi))

Ključne dejavnosti/ukrepi

Okrepi in poveča se operativno sodelovanje protiterorističnih enot držav zahodnega Balkana, Avstrije, Češke, Hrvaške, Europolu in Interpolu. Pripravi se načrt aktivnosti CTi 2018–2020 in njegovo uresničevanje. Izvede se uveljavljanje interesov CTi v sodelovanju z drugimi mednarodnimi in regionalnimi skupinami. Zagotavljajo se operativne aktivnosti za pravočasno odkrivanje novih s terorizmom povezanih tveganj.

Nosilec:

- **Ministrstvo za notranje zadeve – Policija.**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za pravosodje;
- Vrhovno državno tožilstvo;
- Specializirano državno tožilstvo;
- Finančna uprava Republike Slovenije;
- Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja;
- Ministrstvo za zunanje zadeve (Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve);
- Slovenska obveščevalno-varnostna agencija.

Rok za izvedbo:

- stalna naloga.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- število operativnih srečanj;
- priprava načrta aktivnosti CTi za obdobje 2018–2020;
- uresničene aktivnosti, opredeljene v načrtu aktivnosti CTi za obdobje 2018–2020;
- identificirane nove potrebe na operativni ravni ter število predlogov, posredovanih v sklopu uresničevanja aktivnosti WBCTi.

Opis izvedbe: *delno izvedeno*

Zaradi odsotnosti financiranja in sistemskih nedorečenosti glede prihodnosti mreže CTi, ki so odvisne od upravnega odbora IISG, operativnih srečanj ni bilo.

Zaradi začasne nedejavnosti mreže tudi akcijski načrt ni bil posodobljen.

Na plenarnem zasedanju IISG/WBCTi, ki je potekal na predlog policije, je bilo predlagano, naj se trajno rešita delovanje in financiranje mreže CTi. Čakamo na odgovor Evropske komisije oziroma IISG.

6.8.4.8 Znanstvenoraziskovalno proučevanje radikalizacije, terorizma ter hudih in organiziranih oblik kriminalitete

Ključne dejavnosti/ukrepi

Vključitev univerz in drugih raziskovalnih institucij v znanstvenoraziskovalno spoznavanje pojavnih oblik, vzrokov, dejavnikov, možnih odzivov in dobrih praks pri radikalizaciji, ki vodi v nasilni ekstremizem, terorizem ter hude in organizirane oblike kriminalitete.

Zagotovitev podlage za skupno kandidiranje ene ali več slovenskih raziskovalnih institucij z drugimi državami pri evropskih projektih s tega področja. Spoznavanje pojavnih oblik, vzrokov, dejavnikov, možnih odzivov in dobrih praks. Skupno kandidiranje za evropske projekte.

Nosilec:

- **Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede.**

Sodelujoči:

- univerze in raziskovalne institucije;

- Ministrstvo za notranje zadeve;
- Ministrstvo za pravosodje;
- Ministrstvo za zunanje zadeve (Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve);
- Ministrstvo za obrambo;
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti;
- Ministrstvo za zdravje;
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje);
- Slovenska obveščevalno-varnostna agencija;
- Obveščevalno-varnostna služba;
- zainteresirane nevladne organizacije.

Rok za izvedbo:

- stalna naloga.

Kazalnik za merjenje uspešnosti:

- število uspešno izvedenih projektov.

Opis izvedbe: *izvedeno*

- V sodelovanju s Fakulteto za družbene vede Univerze v Ljubljani, Slovensko obveščevalno-varnostno agencijo in policijo je bil 15. in 16. februarja 2022 izveden seminar za predstavnike obveščevalnih in varnostnih služb držav Evropske unije z naslovom Radicalisation, the societal response to radicalisation and the role of the security environment.
- Na posvetu Medresorske delovne skupine za preprečevanje radikalizacije, ki je potekal 9. decembra 2022, so bili predstavljeni dosežki CRP Radikalizacija in celoviti protiukrepi v Republiki Sloveniji.
- Objavljen je bil znanstveni članek Detection and investigation of counterfeit medical products in Slovenia avtorjev dr. Boštjana Slaka in dr. Danijele Frangež.

Ogroženost Republike Slovenije zaradi hudih in organiziranih oblik kriminalitete

6.9.4.2 Učinkovito črpanje evropskih sredstev iz Sklada za notranjo varnost (ISF-P) v obdobju 2018–2022

Ključne dejavnosti/ukrepi

Načrtovanje, upravljanje in izvajanje operativnih projektov (izvajanje prikritih preiskovalnih ukrepov, podpora mednarodnemu policijskemu sodelovanju v boju proti kriminalu in terorizmu), projektov za zagotovitev informacijsko-telekomunikacijske in druge materialno-tehnične podpore enotam kriminalistične policije ter usposabljanja in izpopolnjevanja, ki se financirajo iz Sklada za notranjo varnost (ISF-P), osredotočenega na policijsko sodelovanje, preprečevanje kriminala in boj proti hudim in organiziranim oblikam čezmejnega kriminala.

Nosilec:

- **Ministrstvo za notranje zadeve – Policija.**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za notranje zadeve;
- Vrhovno državno tožilstvo.

Rok za izvedbo:

- stalna naloga.

Kazalnika za merjenje uspešnosti:

- delež izvedenih projektov znotraj nacionalnega cilja »Preprečevanje kriminala in boj proti njemu (ISF-P.SO5)« glede na število načrtovanih v veljavnem Akcijskem načrtu za črpanje sredstev Sklada za azil, migracije in vključevanje ter Sklada za notranjo varnost;
- delež porabljenih EU sredstev za izvedbo projektov znotraj nacionalnega cilja »Preprečevanje kriminala in boj proti njemu (ISF-P.SO5)« glede na načrtovana sredstva v veljavnem Akcijskem načrtu za črpanje sredstev Sklada za azil, migracije in vključevanje ter Sklada za notranjo varnost.

Opis izvedbe: *izvedeno*

- 85-odstotni delež izvedenih projektov,
- 90-odstotni delež porabljenih sredstev Evropske unije.

6.9.4.3 Reorganizacija kriminalistične policije

Ključne dejavnosti/ukrepi

Organizacijsko strukturo in delovne procese kriminalistične policije na državni in regionalni ravni je treba spremeniti na podlagi organizacijske, normativne in kadrovske reforme, ki bo omogočila učinkovito in uspešno preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje hudih in organiziranih oblik kriminalitete.

Nosilec:

- **Ministrstvo za notranje zadeve – Policija.**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za javno upravo;
- Ministrstvo za pravosodje;
- Vrhovno državno tožilstvo.

Rok za izvedbo:

- stalna naloga.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- priprava projekta konceptualnih sprememb organizacije in dela kriminalistične policije na državni in regionalni ravni;
- izvedena reorganizacija kriminalistične policije.

Opis izvedbe: delno izvedeno

V skladu s poročilom Delovne skupine za preučitev učinkovitosti delovnih procesov na področju kriminalističnoobveščevalne dejavnosti policije so se izvedle spremembe organizacije in sistemizacije delovnih mest v Upravi kriminalistične policije Generalne policijske uprave in v sektorjih kriminalistične policije policijskih uprav. V vseh sektorjih kriminalistične policije na policijskih upravah so bili znova ustanovljeni oddelki za kriminalističnoobveščevalno dejavnost. Področje kriminalističnoobveščevalne dejavnosti se je s tem vzpostavilo na enak način, kot je bilo organizirano pred spremembo.

Spremembe organizacijske strukture in sistemizacije delovnih mest so se nanašale na osem sektorjev kriminalistične policije policijskih uprav. V sektorju kriminalistične policije policijskih uprav Ljubljana, Maribor in Celje so se oddelki za kriminalistično analitiko preoblikovali v oddelke za kriminalističnoobveščevalno dejavnost. Na ostalih upravah so bili oddelki za kriminalističnoobveščevalno dejavnost na novo ustanovljeni. Delovna mesta so se v novonastale oddelke prenesla iz uprave kriminalistične policije in iz sektorjev kriminalistične policije, kjer so se do takrat opravljale naloge operativne analitike.

Črpanje evropskih sredstev iz sklada za notranjo varnost ISF-P, ki se nanašajo na izvajanje prikritih preiskovalnih ukrepov poteka v skladu z načrtovanimi aktivnostmi. Črpanje sredstev je uspešno in v veliki meri realizirano.

6.9.4.4 Izboljšanje strokovne usposobljenosti preiskovalcev v enotah za odkrivanje in preiskovanje gospodarske kriminalitete ter zmanjšanje fluktuacije človeških virov v teh enotah

Ključne dejavnosti/ukrepi

Izvedba osnovnih in specialističnih usposabljanj (skupne oblike) za izboljšanje strokovne usposobljenosti preiskovalcev na državni, regionalni in lokalni ravni. Zagotoviti je treba udeležbo preiskovalcev na usposabljanjih (individualne oblike) forenzičnega računovodstva, notranje revizije in ocenjevanja vrednosti podjetij. Vzdrževanje ustreznega števila zaposlenih z aktivnim zaposlovanjem.

Nosilec:

- **Ministrstvo za notranje zadeve – Policija.**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za notranje zadeve;
- Ministrstvo za pravosodje;
- Finančna uprava Republike Slovenije;
- Vrhovno državno tožilstvo;
- Univerza v Ljubljani;
- Univerza v Mariboru.

Rok za izvedbo:

- stalna naloga.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- število izvedenih usposabljanj in izpopolnjevanj;
- število usposobljenih preiskovalcev;
- število novozaposlenih v enotah za odkrivanje in preiskovanje gospodarske kriminalitete.

Opis izvedbe: izvedeno

V letu 2022 je bilo organiziranih več usposabljanj s področja gospodarske kriminalitete, prav tako je bilo na usposabljanja zunanjih izvajalcev tako v Republiko Slovenijo kot v tujino napotenih več uslužbencev policije s področja preiskovanja gospodarske kriminalitete. V okviru 18 usposabljanj je 157 udeležencev pridobilo znanja s področja gospodarske kriminalitete, konkretnije s področja korupcije v javnem in zasebnem sektorju, finančne kriminalitete, odvzema in zavarovanja protipravno pridobljenega premoženja in spletnih goljufij. Na izvedenih usposabljanjih je bilo usposobljenih 157 udeležencev.

Trend fluktuacije zaposlovanja v enotah za odkrivanje in preiskovanje gospodarske kriminalitete (vključno z Nacionalnim preiskovalnim uradom) je bil v letu 2022 negativen, saj je številčno stanje ob koncu letu za dva kriminalista nižje kot v začetku istega leta.

6.9.4.5 Učinkovito izvajanje akcijskega načrta EU za boj proti nezakoniti trgovini z ogroženimi živalskimi in rastlinskimi vrstami

Ključne dejavnosti/ukrepi

Posebna oblika organiziranega okoljskega kriminala je povezana s prostoživečimi vrstami. Nezakonita trgovina s prostoživečimi vrstami je posebno privlačna, saj je zelo donosna. V večini držav je v primerjavi z drugimi oblikami kriminala precej nizko na prednostni lestvici kaznivih dejanj, zato je možnost, da bodo storilci odkriti in kaznovani, majhna. V Sloveniji od leta 2002 deluje Medresorska delovna skupina za preprečevanje nezakonite trgovine z ogroženimi prostoživečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami, ki vključuje predstavnike policije, carine, inšpekcije in upravne organe Ministrstva za okolje in prostor. V skladu z akcijskim načrtom EU bo poudarek na krepitvi zmogljivosti v državah članicah EU in tretjih državah za skupni boj proti nezakoniti trgovini s prostoživečimi vrstami, predvsem na (1) boljši uporabi obstoječih virov, izboljšanju sodelovanja med vsemi akterji, učinkovitejši rabi obstoječih orodij in politik ter dobrem medsektorskem povezovanju in usklajevanju, obveščanju in pretoku podatkov (izboljšati je treba poznavanje primerov nezakonite trgovine s prostoživečimi vrstami in usposabljanje nadzornih organov); (2) vključitvi širšega pomena ohranjanja biotske raznovrstnosti, vlogi Konvencije o mednarodni trgovini z ogroženimi prostoživečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami (CITES) ter povezovanju z drugimi biodiverzitetnimi konvencijami; (3) vključevanju držav članic pri izvajanju aktivnosti na nacionalni ravni, skladno z njihovimi kapacitetami, vendar z doseganjem ciljev do leta 2020; (4) vključevanju pomena ohranjanja prostoživečih vrst in problematike nezakonite trgovine z njimi v ozaveščanje in seznanjanje tako strokovne kot širše javnosti; izboljšanju ozaveščenosti strokovnjakov za organizirani kriminal, kibernetško kriminaliteto in pranje denarja; (5) zagotavljanju, da zakonodaja o organiziranem kriminalu zajema tudi nezakonito trgovino s prostoživečimi vrstami, in omogočanju primerne kaznovanja kršiteljev.

Nosilec:

- **Ministrstvo za okolje in prostor (Ministrstvo za naravne vire in prostor).**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za notranje zadeve – Policija;
- Finančna uprava Republike Slovenije;
- Ministrstvo za pravosodje;
- Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor (Inšpektorat Republike Slovenije za naravne vire in prostor);
- Agencija Republike Slovenije za okolje;
- Vrhovno državno tožilstvo.

Rok za izvedbo:

- stalna naloga.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- število izvedenih usposabljanj in izpopolnjevanj/število usposobljenih;
- število mednarodnih akcij;
- število primerov v sodni obravnavi.

Opis izvedbe: izvedeno

- število izvedenih usposabljanj in izpopolnjevanj/število usposobljenih – 1 (dejavna udeležba) – 3 (z eno terensko delavnico),
- število mednarodnih akcij – 1,
- število primerov v sodni obravnavi – 0

Medresorska delovna skupina za preprečevanje nezakonite trgovine z ogroženimi prostoživečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami (v nadaljnjem besedilu: MDS za preprečevanje nezakonite trgovine z ogroženimi prostoživečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami), ki deluje na nacionalni ravni za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 338/97 o varstvu prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst z zakonsko ureditvijo trgovine z njimi (trgovinska uredba Evropske unije), usklajuje tudi izvajanje akcijskega načrta Evropske unije za boj proti nezakoniti trgovini s prostoživečimi vrstami (EUAP). Od leta 2021 so se upravne naloge, vezane na CITES in trgovinsko uredbo Evropske unije, izvajale na takratnem Ministrstvu za okolje in prostor Republike Slovenije, Direktoratu za okolje, Sektorju za ohranjanje narave. V MDS za preprečevanje nezakonite trgovine z ogroženimi prostoživečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami sta bila tako poleg takratnega Ministrstva za okolje in prostor Republike Slovenije, vključno z Inšpektoratom Republike Slovenije za okolje in prostor (zdaj Inšpektorat Republike Slovenije za naravne vire in prostor), vključena še Finančna uprava Republike Slovenije (Generalni finančni urad, Uprava za carine) in Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije – Policija (Generalna policijska uprava, Uprava kriminalistične policije). MDS za preprečevanje nezakonite trgovine z ogroženimi prostoživečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami se je praviloma srečevala redno dvakrat letno, si določila prednostne naloge, posamezne službe pa so poročale o izvedenih dejavnostih. V letu 2022 se MDS ni sestala. Načrtovano usposabljanje nadzornih služb ni bilo izvedeno.

Ministrstvo za naravne vire in prostor Republike Slovenije je v letu 2022 v sodelovanju s policijo, Finančno upravo Republike Slovenije in Inšpektoratom Republike Slovenije za naravne vire in prostor pripravilo redno letno poročilo o nezakoniti trgovini z ogroženimi vrstami, redno letno poročilo o izvajanju določb uredbe ter poročilo o izvajanju konvencije CITES ter vsa tri poročila poslalo Evropski komisiji in na Sekretariat konvencije CITES.

Inšpektorat Republike Slovenije za naravne vire in prostor – Inšpekcija, pristojna za naravo, v letu 2022 posebne akcije nadzora z navedenega delovnega področja ni izvedla, saj je že v letih 2020 in 2021 izvedla Akcijo nadzora nezakonitega lova in nezakonitega zadrževanja prostoživečih ptic v ujetništvu. V letu 2022 po poročilih inšpektorjev tudi ni prišlo do dejanskih zasegov na področju ogroženih vrst. Je pa bilo primeroma v postopku obravnavano zadrževanje prostoživeče ptice – kukavice v ujetništvu. Ptica je bila spuščena v naravno okolje. Prav tako je bila primeroma izdana odločba o prenehanju zadrževanja zavarovanih prostoživečih vrst živali v ujetništvu in zasegu šestih osebkov grivastega goloba *Columba palumbus* ter določitev skrbništva. Splošna ugotovitev je tudi tokrat, da se morajo organi pregona osredotočiti zlasti na kršitelje, ki se ukvarjajo z nezakonito trgovino in izvajajo kršitve lova, zadrževanja in gojitve v večjem obsegu.

Finančna uprava Republike Slovenije v letu 2022 ni sodelovala pri usposabljanjih s področja nezakonite trgovine z ogroženimi živalskimi in rastlinskimi vrstami. V okviru rednega dela so nadzor nad trgovino z zavarovanimi vrstami izvajali oddelki za mejno kontrolo in carinjenje ter mobilni oddelki Finančne uprave Republike Slovenije. V dveh primerih – oba se nanašata na uvoz blaga po pošti, je bilo skupaj zaseženih šest osebkov CITES. V mednarodni operaciji THUNDER za leto 2022 uslužbenci Finančne uprave Republike Slovenije niso sodelovali.

Policija je skupaj z Lovsko zvezo Slovenije in Zavodom za gozdove Slovenije v letu 2022 sodelovala v projektu Life Lynx. V sklopu projekta je bilo izvedeno tridnevno usposabljanje za policiste. V letu 2022 je policija obravnavala en primer suma storitve kaznivega dejanja na zavarovano živalsko vrsto (ris, *Lynx lynx*). V septembru 2022 so organizirali evalvacijski sestanek glede preteklih usposabljanj v sklopu Life Lynx, ki so se ga udeležile tudi tri predstavnice državnega tožilstva.

V letu 2022 so obravnavali le posamezne prijave Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS), ki so se nanašale na lovljenje, poškodovanje in zadrževanje ptic v ujetništvu. V primerjavi z letom 2021 je bilo teh prijav in kršitev bistveno manj.

V Policiji je bilo leta 2022 največ aktivnosti usmerjenih v sodelovanje v projektu LIFE Lynx, ki ga koordinirata Lovska zveza Slovenije in Zavod za gozdove Slovenije. V sklopu projekta je bilo izvedeno tridnevno usposabljanje za policiste in kriminaliste, izvedena so bila izobraževanja za revirne gozdarje in lovske čuvaje (11 izobraževanj), pri čemer je sodelovala tudi Policija, izveden pa je bil tudi enodnevni evalvacijski sestanek v zvezi nezakonitega lova na prostoživeče in zavarovane vrste živali, kjer so bile prisotne tudi predstavnice državnega tožilstva. V letu 2022 je bil obravnavan en primer suma storitve kaznivega dejanja na zavarovano živalsko vrsto ris (Lynx lynx). Poleg tega so bile v letu 2022 obravnavane posamezne prijave DOPPS, ki so se nanašale na lovljenje, poškodovanje in zadrževanje ptic v ujetništvu. V primerjavi z letom 2021 je bilo teh prijav in kršitev bistveno manj.

Med 11. februarjem in 11. marcem 2022 je Policija sodelovala tudi v spletni kampanji »Illegal wildlife trafficking«, ki jo je organiziral EUCPN (European Union Crime Prevention Network). Kampanja je bila zasnovana kot predstavitev problematike s končnim kvizom in je bila namenjena seznanitvi nadzornih organov s problematiko nezakonite trgovine z zavarovanimi vrstami živali in rastlin.

6.9.4.6 Učinkovito izvajanje akcijskega načrta EU za boj proti nezakoniti trgovini z odpadki

Ključne dejavnosti/ukrepi

Krepitev zmogljivosti za skupni boj proti nezakoniti trgovini z odpadki, še zlasti odpadni električni in elektronski opremi, ter drugimi odpadki, ki vsebujejo okolju škodljive snovi, in tudi odpadki iz plastike, kjer je prišlo do prepovedi izvoza plastičnih odpadkov na Kitajsko. Kitajska je tudi za naslednja leta napovedala še dodatne prepovedi uvoza odpadkov, ki se bodo nanašale na mešanice kovinskih odpadkov, jekla, odpadkov, ki vsebujejo titan in lesnih odpadkov. Po vzoru Kitajske se vse več držav jugovzhodne Azije odloča za omejitev oziroma prepoved uvoza »zelenih« odpadkov, predvsem odpadne plastike. Izboljšati je treba poznavanje vzrokov in primerov nezakonite trgovine. V ta namen je na državni ravni treba določiti sodelujoče organe in organizacije ter pripraviti ustrezno strategijo za to področje.

Nosilec:

- **Ministrstvo za okolje in prostor (Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo).**

Sodelujoči:

- Ministrstvo za notranje zadeve – Policija;
- Ministrstvo za pravosodje;
- Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor (Inšpektorat Republike Slovenije za naravne vire in prostor);
- Agencija Republike Slovenije za okolje;
- Vrhovno državno tožilstvo;
- univerze in raziskovalne institucije.

Rok za izvedbo:

- stalna naloga.

Kazalniki za merjenje uspešnosti:

- število izvedenih usposabljanj in izpopolnjevanj/število usposobljenih;
- število mednarodnih akcij;
- število primerov v sodni obravnavi.

Opis izvedbe: izvedeno

Število izvedenih usposabljanj in izpopolnjevanj/število usposobljenih

Inšpektorat Republike Slovenije za naravne vire in prostor je v Ljubljani 27. in 28. septembra 2022 gostil sestanek v okviru LIFE + projekta SWEAP. Sestanek je po skoraj treh letih potekal v fizični obliki in je bil namenjen izmenjavi izkušenj, informacij in dobrih praks med nadzornimi in pristojnimi organi na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov, odkrivanju nezakonitih pošiljk, ravnanja z odpadno plastiko in podobnim temam. Sestanka se je udeležilo 45 predstavnikov okoljskih inšpektoratov in agencij iz 23 evropskih držav.

V Gotenici je bilo med 5. in 7. decembrom 2022 izvedeno tridnevno strokovno srečanje na temo Odkrivanje in preiskovanje okoljske kriminalitete. Strokovnega srečanja v organizaciji Uprave kriminalistične policije, Finančne uprave Republike Slovenije in Inšpektorata Republike Slovenije za naravne vire in prostor so se udeležili tudi predstavniki Okrožnega državnega tožilstva Republike

Slovenije, hrvaške policije, predstavnik hrvaškega državnega inšpektorata ter vodja oddelka za okoljsko kriminaliteto pri Evropskem policijskem uradu – EUROPOL, Jose Antonio Alfaro Moreno.

Predstavniki kriminalistične policije so predstavili svoje dejavnosti pri odkrivanju in preiskovanju okoljske kriminalitete, ugotovitve nekaterih njihovih preiskav (primeri sadra, odpadno blato, požar v naravnem okolju na Krasu), sodelovanje v mednarodni operaciji preiskovanja kaznivih dejanj s področja nezakonitih pošiljk odpadkov, imenovani Green Tuscany. Skupaj s predstavniki Finančne uprave Republike Slovenije so predstavili problematiko nezakonitega trgovanja s fluoriranimi toplogrednimi plini ter posamezne uspešne odkrite primere mobilnih oddelkov. Predstavnik Finančne uprave Republike Slovenije je spregovoril še o operativnih dejavnostih v skupnih operacijah, ki jih organizirajo mednarodne organizacije, med njimi EUROPOL in Svetovna carinska organizacija (WCO), ter način, delo in poročanje v okviru teh operacij.

Svoje prispevke so na srečanju imeli tudi hrvaški predstavniki policije, ki so predstavili problematiko, s katero se soočajo pri preiskavi kaznivih dejanj na Hrvaškem. Udeleženec hrvaškega državnega inšpektorata je v svoji predstavitvi poudaril nekaj primerov, ki so se končali z obsodilnimi sodbami (zaporne kazni in denarne kazni) tako za podjetja kot tudi za fizične osebe.

Letošnjega srečanja so se prvič udeležili predstavniki Okrožnega državnega tožilstva Republike Slovenije. Izrazili so željo po več sodelovanja z nadzornimi organi, več izmenjav informacij, pa tudi izkušenj.

Jose Antonio Alfaro Moreno je poudaril pomen srečanj, na katerih predstavniki različnih institucij izmenjujejo izkušnje in prakse na področju okoljske kriminalitete. Udeležence je seznanil s podporo, predvsem izmenjavo podatkov, pripravo ocene tveganja in podobnim, ki jo daje EUROPOL nadzornim organom pri odkrivanju okoljske kriminalitete.

Inšpektorat Republike Slovenije za naravne vire in prostor je udeležencem predstavil potek potrjevanja nezakonitih pošiljk odpadkov po prejemu obvestil o sumih nezakonitih pošiljk odpadkov s strani drugih nadzornih organov, analizo uvoza odpadkov v tretje države in izvoza odpadkov iz tretjih držav, narejeno na podlagi podatkov iz carinskih deklaracij za leto 2021, ter aktualne trende pošiljanja odpadkov in svetovni pogled na področje odpadkov (sprememba zakonodaje, problematika odpadne električne in elektronske opreme, projekt Unwaste in projekt o izvajanju nadzorov nad pošiljkami odpadkov – SWEAP (Shipments of Waste Enforcement Action Project).

Ob koncu srečanja so udeleženci poudarili potrebo po podobnih srečanjih, predvsem zaradi boljšega sodelovanja med vsemi organi, širjenja znanj in nujne izmenjave informacij, kar bo pripomoglo k še uspešnejšemu odkrivanju okoljske kriminalitete.

Izvedeno je bilo še interno izobraževanje za inšpektorje, ki izvajajo nadzore nad čezmejnimi pošiljanjem odpadkov, glavni poudarek je bil na obravnavi praktičnih primerov.

Število mednarodnih akcij

V letu 2022 je bilo v sklopu akcije DEMETER VII in projekta SWEAP (Shipments of Waste Enforcement Action Project, katerega projektni partner je Inšpektorat Republike Slovenije za naravne vire in prostor) izvedenih 71 skupnih akcij nadzora (42 na avtocestnih počivališčih in kontrolnih točkah na nekdanjih cestninskih postajah, 15 na različnih mejnih prehodih, 12 v Luki Koper, opravljeni pa sta bili tudi tako imenovani dinamični kontroli (vožnja na določeni relaciji in zaustavljanje vozil, ki so prevažala odpadke). Akcije so potekale v skladu z dogovori z ostalimi predstavniki nadzornih organov (policija in FURS).

Akcije na avtocestnih počivališčih so potekale z izločanjem tovornih vozil iz prometa oziroma s preusmeritvijo prometa tovornih vozil na počivališča ter tako imenovanimi dinamičnimi kontrolami. Za izvajanje nadzorov so se uporabljale tudi kontrolne točke, zgrajene na nekdanjih cestninskih postajah. Na mejnih prehodih s Hrvaško in v pristanišču Koper so bili pregledi izvedeni na podlagi podatkov iz carinskih dokumentov. V letu 2022 je bilo izvedenih nekaj skupnih akcij nadzora tudi s predstavniki avstrijskih in madžarskih nadzornih organov.

Pregledanih je bilo več kot 3000 tovornih vozil in zabojsnikov, v 729 primerih je šlo za prevoz odpadkov čez mejo, odkritih je bilo 23 nezakonitih pošiljk odpadkov (v večini primerov odpadne kovine), v ostalih primerih je šlo za manjše administrativne napake izpolnjevanja spremljajoče dokumentacije oziroma neoznačevanje tovornih vozil za prevoz odpadkov čez mejo (tabla »A«).

Inšpektorji za okolje so opravili tudi večje število inšpekcijskih pregledov v podjetjih, tako na podlagi letnega načrta dela kot tudi na podlagi prejetih prijav oziroma informacij o nezakonitih pošiljkah odpadkov.

Podobno kot za pretekla leta se ugotavlja, da je zaradi pozitivnega učinka rednih pregledov in usklajenih akcij v preteklih letih manj kršitev predpisov na področju industrijskih in obrtnih dejavnosti oziroma so bile te kršitve manjše. Sodelovanje z drugimi inšpekcijskimi organi je potekalo predvsem v okviru akcij nadzora, ki jih pripravljajo regijske koordinacije in Inšpekcijski svet, in po potrebi pri izvajanju rednih in izrednih nadzorov.

Ugotavlja se, da se zaradi večjega števila izvedenih nadzorov stanje na tem področju izboljšuje.

Število primerov v sodni obravnavi

Skupno je bilo odkritih več kot 50 nezakonitih pošiljk, v vseh primerih so bili uvedeni prekrškovni postopki oziroma so bile podane kazenske ovadbe na tožilstvo.

Boj proti ekološki kriminaliteti je ena glavnih nalog nadzornih organov, predvsem je zelo pomembno medsebojno sodelovanje, kot so izmenjave informacij in znanj na skupnih izobraževanjih, sodelovanje v skupnih nadzorih in tako dalje. Sodelovanje poteka na neformalni ravni oziroma je lahko formalizirano s podpisanimi sporazumi o sodelovanju, dejstvo pa je, da mora temeljiti predvsem na sistemski ravni in ne na delu nekaterih posameznikov. V letu 2022 so se skupnega izobraževanja prvič udeležili predstavniki tožilstva.

Opravljen je bila tudi analiza uvoza odpadkov iz tretjih držav in izvoza odpadkov v tretje države za leto 2022 na podlagi podatkov iz carinskih deklaracij, iz katerih se dajo ugotoviti trendi pošiljanja odpadkov. Ugotovitve analize za leto 2022 so naslednje:

- v letu 2022 je bilo na slovenskih carinskih izpostavah sprejetih 2712 izvoznih deklaracij za izvoz odpadne plastike in izključno iz odpadkov pripravljenega goriva (v nadaljnjem besedilu: RDF) v tretje države, kar je za skoraj 36 odstotkov več kot v letu 2021, ko je bilo sprejetih 1996 izvoznih deklaracij. Tako po številu deklaracij in količini je bilo največ deklaracij sprejetih za izvoz RDF v Bosno in Hercegovino;
- v primerjavi z letom 2021 se je znova spremenil trend pošiljanja odpadne plastike. Še vedno je bila najpogostejša namembna država za odpadno plastiko Turčija (izvoz odpadne plastike se je količinsko zmanjšal za več kot četrtno količine, izvožene v letu 2021), pošiljke odpadne plastike pa so se znova začele pošiljati v azijske države, kot so Malezija, Indonezija, Vietnam in Laos;
- izvoz vseh vrst odpadkov na Kitajsko se je popolnoma ustavil;
- v primerjavi z letom 2021 se je znova povečala količina izvoženih odpadkov, in sicer za več kot 20 odstotkov (v letu 2022 je bilo izvoženih več kot 180 tisoč ton odpadkov, v letu 2021 pa slabih 150 tisoč ton). Povečal se je izvoz odpadnega papirja in odpadne plastike, prav tako RDF in odpadnih kovin, slednjih predvsem v Turčijo. Povečala se je tudi količina izvožene odpadne plastike, in sicer za več kot 26 odstotkov (v letu 2022 je bilo izvoženih več kot 95 tisoč ton odpadne plastike, v letu 2022 dobrih 75 tisoč ton);
- uvozne deklaracije so bile sprejete za odpadke, uvožene iz 23 držav (v letu 2021 je uvoz potekal iz 21 držav);
- število uvoznih deklaracij se je v primerjavi z letom 2021 zmanjšalo za 20 odstotkov, ne glede na zmanjšanje števila uvoznih deklaracij pa se je količina uvoženih odpadkov povečala (v letu 2022 je bilo uvoženih več kot 110 tisoč ton odpadkov, v letu 2021 pa nekaj čez 100 tisoč ton);
- v Slovenijo se največ uvažajo odpadne kovine in nekovine, odpadni papir in odpadna plastika, povečal se je tudi uvoz odpadnih barvnih kovin, odpadnega papirja ter odpadnih ribiških mrež in sintetičnih vlaken. Zmanjšale pa so se uvožene količine odpadnih kovin in odpadnih svinčevih akumulatorjev.

6.9.4.7 Vzpostavitev učinkovitih mehanizmov začasnega zavarovanja in odvzema premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem ali zaradi njega, in premoženja nezakonitega izvora ter njegove hrambe in upravljanja

Ključne dejavnosti/ukrepi

Ustanovi se medresorska delovna skupina pod vodstvom Ministrstva za pravosodje, ki pripravi predlog zakonodajnih sprememb, na podlagi katerih se ustanovi multidisciplinarni urad oziroma drug funkcionalno samostojen organ za izvajanje opisanih nalog, s katerim se omogoča učinkovit odvzem premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem ali zaradi njega, in premoženja nezakonitega izvora (ARO) ter učinkovita hramba in upravljanje z zavarovanim in odvzetim premoženjem (AMO). Ta delovna skupina tudi analizira možnosti za izboljšanje zakonodaje na področju odvzema premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem ali zaradi njega, in premoženja nezakonitega izvora.

Nosilec:

- **Ministrstvo za pravosodje.**

Sodelujoči:

- Vrhovno državo tožilstvo;
- Vrhovno sodišče Republike Slovenije;
- Ministrstvo za notranje zadeve – Policija;
- Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja;
- Komisija za preprečevanje korupcije;
- Finančna uprava Republike Slovenije;
- Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije;
- Slovenski državni holding;
- Agencija za upravljanje kapitalskih naložb,
- Javni nepremičninski sklad Republike Slovenije.

Rok za izvedbo:

- pravne podlage za ustanovitev ARO in AMO do 31. januarja 2021;
- predlog drugih sprememb do 31. januarja 2022.

Kazalnika za merjenje uspešnosti:

- izdelana analiza izboljšanja zakonodaje;
- izdelan predlog zakonodajnih sprememb.

Opis izvedbe: izvedeno

Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije je v letu 2022 izvedlo sestanek s ključnimi deležniki na tem področju. Pripravilo je pregled ključnih nalog obeh centralnih organov ARO in AMO, ki v čim večji meri poskuša upoštevati tudi zdajšnje besedilo predloga Direktive EU o povrnitvi in odvzemu sredstev. Vendar se besedilo med postopkom sprejemanja, v katerem intenzivno sodeluje tudi Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije, še spreminja, zato nabor nalog še ni dokončen. Ker nekatere pomembne rešitve v predlogu direktive še niso rešene, bi bilo pred oblikovanjem in sprejetjem končnega besedila preuranjeno začeti celovito prenovo sistema. Hkrati še potekajo dogovarjanja o umestitvi centralnih organov ARO in AMO.